

DIRVA

VOKIEČIAI IR KINAI

Paskutiniųjų didžiųjų ivykiu parasteje

"Žinote, ponas Scheel, rusai dažnai pasekdavo vokiečius. Leninas mokėsi iš Markso, Chruščiovas iš kaiserio Vilhelmo II" — aiškino Raudonosios Kinijos ministeris pirmininkas Čiu Enlai Pekine neseniai apsilankusiam V. Vokietijos užsienio reikalų ministeriui. Mat, Chruščiovas sekė kaiserio Vilhelmo mintimis apie 'geltonąjį pavojų', aiškindamas kancleriui Adenaueriui naują sovietų politiką po susipykimo su kiniečiais. Ta nauja politika priverstė sovietus atsisakyti nuo tolimesnės ekspansijos į Vakarų ir pasitenkinti tuo, ką buvo anksčiau pagrobę.

Savaime aišku, kad tuo pačiu vokiečiai ir kiniečiai įgavo bendrų interesų prieš rusus. Čia reikia pastebėti, kad abiejų tautų santykimas turi senąją istoriją.

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

Britų, prancūzų, rusų, japonų, portugalų ir amerikiečių pavyzdžiu ir kaiserio Vilhelmo II Vokietija 'išsi nuomavo' 99 metams Tsing Tau uostą ir apylinkę (515 kv. km.). Kai per vadinaimų 'boksinių' riaušes (organizacija vadinosi "Kumštų teisūgumui ir broliškumui") prieš svetimšalius 1900 metais buvo nužudytas Vokietijos pasiuntinys von Ketteler, didžiosios valstybės suorganizavo pirmą tarptautinę kariuomenę, kuriai vadovavo Vokietijos generalfeldmarschall Waldersee. Toji užėmė Pekiną, jį apiplėšė, išreikalavo 1,3 milijardus aukso markių reparaacijų, o Kinijos imperatorių buvo priverstas pasiekti vieną savo sūnų atsiprašyti kaiserio. I-jo pasaulinio karo išvakarėse Vo-

kietija Kinijoje turėjo 18 konsulatų su atskirom išviettēm kiniečiams.

Karą pralaimėjusi Vokietija neteko koncesijų Kinijoje, tačiau vokiečių įtaka liko nemaža. Vokiečių generolai von Falckenhausen, Wetzell ir von Seeckt buvo Čiang Kaišeko patarėjais, bet ir Kinijos komunistų traukimosi 'ilgojo žygio' strategas buvo Stalino į Kiniją pasiųstas vokiečių komunistas Otto Braun, kuris Kinijoje vadinosi Li Teh, kas reiškė 'uolusis'.

Pats Čiu Enlai mokėsi ir dirbo Vokietijoje. Jis studijavo Goettingene, dirbo Ruhro kasyklose ir jo sugyventas su vokiečių sūnus žuvo Hitlerio žygyje prieš Sovietų Sąjungą. Pagaliau pats Mao Cetungas sakosi buvęs paveiktas vokiečių komunistinio, manifesto von Kautsky "Klasikų kovos" ir Thomo Kirkupo "Socializmo istorijos". O kiniečių komunistų biblijos — "Žodžiai pirmininko Mao" pagrindines mintis jau galima išskaityti vokiečių buržuazinio filosofo Friedricho Paulsen 1899 metais išleistoje knygoje "System der Ethik".

Gerų santykių su sovietais epochoje Pekinas buvo už Rytų Vokietijos nepriklausomybę ir Vakarų Berlyno jai priskirimą, nūdien jam reikalinga galimai galingesne Vokietija, vis tiek kurio režimo. Oficialiai Pekino ambasadorius Jungtinėse Tautose kalba už visų svetimų kariuomenių pasitraukimą. Neoficialiai tačiau Pekinas, kaip Bona yra už amerikiečių pasilikimą Vakarų Europoje. Dėl to, kad ir 80 milijonų vokiečių ir 800 milijonų kiniečių dar nesudaro lygsvaros sovietų galybei. Kol kas ir vokiečiams, kaip ir amerikiečiams santykiai su sovietais yra daug svarbesni negu su kiniečiais. Žinoma, būklė gali kada nors pasikeisti, bet kol kas nei vokiečiai nei kiniečiai dar negriežia pirmaisiais smulkiais tarptautiniame orkestre, jų vieta dar yra didžiųjų įvykių paraštėje.

Amerikos lietuviai vieningai pasisako už Prezidento Nixono perrinkimą

Centrinis Amerikos Lietuvių Komitetas Už Prezidento Perrinkimą buvo suorganizuotas iš rimčiausių ir žinomiausių vyrų tarp virš milijono lietuvių šiame krašte. Pirmininkas yra dr. Jonas Genys, tyrimų profesorius Marylando Universitete; kopirmininkas — inž. Antanas Rudis, žinomas Chicago pramoninkas ir trys vicepirmininkai — dr. Kazys Bobelis, pulk. K. Oksas ir inž. Vytautas Volertas. Kaip organizacinis vietas šis komitetas įjungia mums geriausiai žinomus žmones dirbančius centrinės lietuvių respublikonų, demokratų ir civilinės organizacijose.

Laszlo Pasztor, Tautinių Grupių Už Prezidento Perrinkimą direktorius sako, kad "šio komiteto sudarymas parodo, kad lietuviai eina vieningai už Prezidentą Nixoną ir jų rinkiminiai balsai bus labiausiai veiksmingi Illinois, Ohio, Pensilvanijos, Massachusettso, Connecticuto, Marylando, Wisconsinio ir kitose šiaurinėse valstijose".

Dr. Genys, Amerikos Lietuvių Komiteto Už Prezidento Perrinkimą pirmininkas sako, kad lietuviai dalinasi kančiomis ir vargais su savo broliais ir seserimis sovietų okupuotoje Lietuvoje, ir visada bus prieš tokius kandidatus, kurie yra per minkšti sustabdyti komunistų agresiją. Tuo klausimu lietuviai yra vieningi, šiemet, demokratų prezidentinis kandidatas lietuviams yra nepriimtinas, — sako inž. Rudis, kuris yra vienas ir žymiausių lietuvių demokratų vadų Chicagoje ir visoje Amerikoje.

Amerikos Lietuvių Komitetas Už Prezidento Nixono Perrinkimą koordinuos pagalbinus komitetus trisdešimtyje miestų, ir šiuo metu jau veda sąrašą 10,000 lietuvių savanorių už Prezidento Perrinkimą.

Neoficialiais duomenimis, šiuo metu, 9 iš 10 lietuvių yra už Nixoną. Mes kaip ir kiti amerikiečiai pripažįstame, kad mums reikia patikimo prezidento — dabar labiau negu bet kada. Aukštas šiam vajui (dėl spausdinių išlaidų) prašom siųsti čekiu: "Lithuanian Americans for the Re-Election of the President", adresu: LAREP, Finance Committee, 10520 So. Hamilton Ave., Chicago, Ill. 60643. Finansų tvarkytojas yra nuosirdus Lietuvos reikalų gynėjas, Amerikoje gimęs lietuvis, Kazys Oksas.

Šiemet bus neeiliniai rinkimai. Šiemet skirtumas tarp prezidentinių kandidatų yra toks didelis, kad pasirinkimas yra tik vienas — lietuviai gali balsuoti tik už Prezidentą Nixoną.

Opozicinės partijos kandidatas atmetė visus rimtus

(Nukelta į 3 psl.)

Dr. Jonas Genys, Centrinio Amerikos Lietuvių Komiteto už prezidento Nixono perrinkimą pirmininkas, su žmona.

Lietuvių Bendruomenės delegacija spalio 13 d. lankėsi pas Šventojo Sosto apaštališkąjį delegatą Washingtono arkivyskupą Luigi Raimondį, prašant okupuotai Lietuvai pagalbos. Nuotraukoje iš kairės: inž. Romualdas Būblys, prel. Jonas Balkūnas, arkivyskupas Luigi Raimondis, kun. Kazimieras Pugevičius ir Algimantas Gečys.

JAV LB IEŠKO UŽTARIMO LIETUVOS TIKINTIESIEMS

Švento Sosto Apaštališkasis Delegatas JAV valstybės arkivyskupas Luigi Raimondis, Washingtono Delegatūros rūmuose, spalio 13 d. priėmė Lietuvių Bendruomenės delegaciją, kurią sudarė LB garbės pirmininkas prel. J. Balkūnas, LB Centro Valdybos vicepirm. Alg. Gečys, Ateitininkų Federacijos Valdybos delegatas kun. K. Pugevičius, Jau-nimo už Tikėjimo Laisvę sąjūdžio pirm. R. Būblys ir lietuvių spaudos atstovas K. Čikotas. Audiencijoje turėję dalyvauti JAV LB Centro Valdybos pirm. V. Volertas ir buvęs Lietuvos

Vyčių Centro Valdybos pirmininkas dr. J. Stukas, įvykus susitrukdymams kelionėje, neatvyko.

Audiencijos pagrindiniu tikslu buvo paprašyti šv. Sosto užtarimo pavergtos Lietuvos tikintiesiems. LB delegacija įteikė išsamų memorandumą nušviečiantį paskutiniuoju metu ypač pasiunkėjusią Katalikų Bažnyčios padėtį Lietuvoje.

Memorandume prašoma šv. Tėvo dėmesiui pristatyti sekančius JAV lietuvių prašymus:

1. Artimiausiu laikų vi-same pasaulyje pas-
skelbti Maldos Dieną

už Tyliąją Lietuvos Katalikų Bažnyčią.

2. Oficialiu šv. Sosto pareiškimu pasmerkti Sovietų Sąjungos vykdomą pavergtosios Lietuvos tikintųjų persekiojimą.

3. Šv. Sostas prašomas tarpininkauti ir įtaigoti katalikiškas valstybes, kad žmogaus teisių pažeidimo klausimas pavergtoje Lietuvoje būtų pristatytas Jungtinių Tautų Žmogaus Teisių Komisijai.

Audiencija truko 1 val. 15 min. Apaštališkasis Delegatas pažadėjo LB memorandumą perduoti šv. Tėvui, į kurį, jis manęs, bus suteiktas raštiškas atsakymas. Pokalbis vykęs oficialioje nuotaikoje, LB delegacijos nariai, kiek tai liečia Apaštališko Delegato pareiškimus, jaučiant jo nevisai tikslų Lietuvos katalikų persekiojimo padėties supratimą.

• Amerikos Lietuvių Taryba šiais metais remia prezidentą Richard Nixoną ir viceprezidentą Spiro Agnew ir ragina visus Amerikos lietuvius balsuoti už jų perrinkimą. Prezidentas Nixonas yra priimtinausias lietuviams ir jo perrinkimas yra svarbus lietuvių ir Lietuvos reikalams.

• Amerikos Lietuvių Tarybos 32-sis metinis suvažiavimas įvyks š. m. lapkričio mėn. 11 d., šeštadienį, 8:30 val. ryto, Sheraton-Midway Motor Inn patalpose, 5400 South Cicero Ave., Chicago, Ill. 60638.

Suvažiavimo išvakarėse, lapkričio mėn. 10 d. nuo 7 val. vakaro iki 10 val. vakaro, įvyks atstovų ir svečių priėmimas ir susipažinimas, ALT patalpose, 2606 West 63rd Street, Chicagoje.

Iškilmingos šv. mišios įvyks š. m. lapkričio mėn. 12 d., 10 val. ryto šv. Kryžiaus parapijos bažnyčioje, 4557 South Wood Street ir Lietuvių Evangelikų parapijos bažnyčioje, 6641 So. Troy Street, Chicagoje.

Suvažiavime adv. Z. Butkus, neseniai atvykęs iš Lietuvos, padarys pranešimą apie dabartinę padėtį ok. Lietuvoje.

VALSTYBĖS DEPARTAMENTAS AIŠKINA JAV GEN. KONSULO LANKYMAŠI VILNIUJE

Valstybės Departamente rugs. 14 d. lankėsi JAV LB Centro Valdybos atstovai Algimantas P. Gureckas ir arch. Arvydas Barzdukas, išreikšti gilų JAV LB susirūpinimą JAV generalinio konsulo Leningrade Culver Gleysteen vizitui Vilniuje 1972 m. rugpjūčio 22-24 d.d. ir šios viešnagės galimą įtaką JAV valdžios nusistatymą dėl teisinės Lietuvos valstybės padėties. Tuo reikalu, per naujai paskirtą Baltijos valstybių skyriaus viršininką Edward Hurwitz, buvo įteiktas Valstybės sekretoriui William P. Rogers adresuotas memorandumas, kuriame išreikštas nepasitenkinimas konsulo Gleysteen elgesiu.

Į įteiktą memorandumą rugsėjo 28 d. laišku atsakė R. T. Davies, Deputy Assistant Secretary for European Affairs Valstybės Departamente.

JAV LB Centro Valdybos pirm. V. Volertui adresuotame laiške rašoma:

"Valstybės Sekretoriaus pavedimu, aš atsakau į Jūsų rugsėjo 12 d. laišką liečiantį nuomino generallinio konsulo pareigoms (consul general — designate) Culver Gleysteen apsilankymą Vilniuje".

"Jūs galite būti užtikrintas, kad šis apsilankymas nežymi jokių pasikeitimo JAV valstybių nusistatymų nepripažinti jėga įvykdytos Lietuvos inkorporacijos į

Sovietų Sąjungą. Pono Gleysteen apsilankymas įvyko todėl, kad būsimas Leningrado generalinio konsulato teritorijon įeis Vilniaus miestas, lygiai kaip Ryga ir Talinas. Jo apsilankymu siekta susipažinti su miestu ir susitikti su tais miesto pareigūnais su kuriais jam reikės bendradarbiauti siekiant palengvinti ryšius tarp amerikiečių ir lietuvių. Apsilankymas tad neprasilenkia su JAV valdžios noru palaikyti ryšius su lietuvių tuo pačiu tebeatsisakant pripažinti jėga įvykdytą Lietuvos inkorporavimą į Sovietų Sąjungą".

Įteiktame JAV LB memorandumame buvę užsiminta, kad Pagrindiniai Santykiavimo Principai tarp JAV ir Sovietų Sąjungos, kurie prez. Nixono buvo Maskvoje sutarti ir pasirašyti š. m. gegužės 29 d., įtartinai nemini laisvo apsisprendimo principo. Užklausta, ar tai nereiškia, kad JAV vyriausybė yra atsisakiusi šio pagrindinio principo kiek tai liečia sovietų dominuojamas tautas įskaitant ir Baltijos valstybes?

R. T. Davies į šį klausimą atsako sekančiai:

"Jūsų laiške Jūs taip pat palietėt Pagrindinius Santykiavimo Principus tarp JAV ir S.S.S.R. šis dokumentas jokių būdu nepakeičia mūsų nepripažinimo jėga įvykdytos Lietuvos inkorporacijos į S.S.S.R."

■ Europos lietuviai

LUDAS VISMANTAS

PETRAS VARKALA — MŪSŲ LITERATŪROS MECENATAS

Petras Bazilijus Varkala, gimęs 1908 m. yra žinomas lietuvių veikėjas ir prekybininkas, gyvenęs Londone. Jo kelios vadovaujamos biznio bendrovės yra žinomos ne tik Europoje, bet ir plačiame pasaulyje. Tačiau jis nekala pinigų tik bendrovėms ir sau, bet dažnai ir gausiai remia lietuvišką spaudą, knygą ir grožinę literatūrą. Savu laiku jis yra parėmęs "Europos Lietuvį" 100 svarų, 1946 m. jis savo lėšomis išleido labai gerą ir naudingą E. J. Harrisono politinę knygą "Fifth for Freedom", kuri ir dabar nėra pasenusi. Rugsėjo 3 d. jis parėmė Lietuvių Rašytojų Draugijos pirmininkui kun. L. Andriekui tokio turinio laišką: "Stebėdamas ir aukštai vertindamas mūsų rašytojų kūrybinę darbą emigracijoje, dažnai pagalvoju, kad jų nuopelnai mūsų tautai būtų dar didesni, jeigu jų kūryba būtų prieinama platesnei pasaulio visuomenei. Iki šiol aš labai mažai girdėjau apie lietuviškų knygų vertimus į anglų, prancūzų ar vokiečių kalbas. Norėdamas šį reikalą paskatinti, aš paskirčiau 1.000 anglų svarų (apie 2.500 dolerių) premijai. Jeigu Jūsų draugija šiai minčiai pritartų, tada būtų galima pasvarstyti, kokiomis sąlygomis, kada ir kam tokia premija būtų paskirta".

LRD pirm. kun. L. Andriekus, dėkodamas P.B. Varkalai už numatomą premijos skyrimą, rašo: "Mėnesio bėgyje sukviesiu LRD valdybą posėdžio, ir mes iš visų pusių svarstysime, kaip prasmingiau įgyvendinti Jūsų pasiūlymą. Taip pat per

tą laiką ir paskirai pasitarsiu su žymesniais lietuvių rašytojais, kas, jų nuomone, šiuo atžvilgiu geriausia padarytina. Tada Jums duosiu atsakymą".

Mus šiek tiek stebina LRD pirm. kun. L. Andriekaus santūrumas. Jis galėjo P.B. Varkalos pasiūlymą iš karto priimti su entuziazmu (tiesa, dėkingumą jis išreiškė) ir tada svarstyti valdybos posėdyje, kokiomis sąlygomis ir būdu premija skirtina. Pasitarimas su "žymiaisiais rašytojais" man rodos, nereikalingas, nes kas gi nustatys, koki rašytojas yra žymus ir koks nežymus. Tai pažeidžiamas demokratinis principas.

Mes iš savo pusės ne tik džiaugiamės šiuo gražiu mūsų literatūros mecenato P.B. Varkalos žygiu, bet kartu ir trokštame, kad šiuo naudingų žygių pasektų ir kiti prekybininkai ar lietuviai turtuoliai, kurie praskintų kelią mūsų grožinei literatūrai į pasaulio rinką. Stepas Zobarskas mūsų literatūros anglų kalba leidėjas N.Y., jau praskynė pirmuosius tokius, dabar tenka bendromis jėgomis plėsti šį darbą.

Pagarba ir nuoširdžiausia padėka mecenatui P. B. Varkalai. Duok, Dieve daugiau tokių mecenatų!

• Š.m. lapkričio 17-19 kviečiamas Vokietijos lietuvių bendruomenės darbuotojų suvažiavimas - seminaras. Jame bus svarstomi VLB Valdybos, apylinkių, vargo mokyklų ir kitų Vokietijos institucijų reikalai.

• Hageno apylinkė, kuriai vadovauja energin-

Vilniaus universitetui vadovauja "socialistinio darbo didvyris" akademikas Jonas Kubilius. Šių mokslo metų pradžioje Vilniuje leidžiamos savaitraščio "Literatūra ir Menas" bendradarbis aplankė universiteto rektorių ir paprašė suteikti idėjų mesinių naujovių iš universiteto tvarkymosi.

Pasikalbėjimas daugiau lietuvių universiteto statybas, prezervacijos darbus, studentų bendrabučių, fizikų korpuso, etc. konstrukcijas. Rektorių J. Kubilius papyllė ilgą padėkų tiradą. Jis dėkoja "Partijai ir Vyriausybei" už didelį dėmesį universiteto reikalui. J. Kubilius džiaugiasi, kad "Partija ir Vyriausybė" suprato, kokią didelę reikšmę ateities

gas pirmininkas L. Vilčinskis, suruošė išpūdingą Tautos šventės minėjimą. Į minėjimą atsilankė ir mišias atlaikė vysk. dr. A. L. Deksnys. Jis pamoksle pabrėžė, kad "išlikti lietuviams yra ne vien tautinė, bet ir žmogiška išeivų pareiga". Paskaitą laikė VLB valdybos vicepirm. kun. L. Liubinas. Živilė Vilčinskaitė, buvusi Vasario 16 gimnazijos mokinė, meniškai padėklavo B. Brazdžionio ir L. Švalkaus eilėraščius. Buvo atlikta ir platesnė meninė programa.

• Stuttgarto apylinkė atšventė Bendruomenės mėnesį ir kartu Tautos šventę rugsėjo 3 d. Apylinkės pirm. Z. Glemžienė pasidžiaugė "Grandinėlės" gastrolėmis. K. Šimanauskas laikė paskaitą apie Rugsėjo 8 d. reikšmę. A. Lucas ir P. Mačionis padėklavo patriotinių eilėraščių.

• Šiomet Vasario 16 gimnazija mokslo metus pradėjo su 78 mokiniais. Naujų mokinių įstojo 16, iš jų 9 iš užjūrių. Iš JAV dabar jau yra 12 mokinių.

• Poetė M. Saulaitytė atvyko iš JAV ir dėsto gimnazijoje lietuvių ir anglų kalbas mokiniams iš Amerikos. E. Kaciucevičius pakviestas mažųjų berniukų bendrabučio vedėju ir kūno kultūros mokytoju. Nuo spalio 1 d. mokytojo darbą gimnazijoje pradeda muzikas ir žurnalistas Valteris Banaitis. Jis dėstys Lietuvos istoriją, o vėliau ir muziką. Dirbs ir bendrabutyje.

• Mokytoja E. Pauliukonytė vadovaujama Vasario 16 gimnazijos tautinių šokių grupė dalyvaus Leutershauseno, netoli Weinholmo, įvairių tautų folkloro vakare. Pranešėja buvo Aur. Krievickaitė.

• Romana Žutautaitė, šiomet baigusi Vasario 16 gimnaziją, studijuoja Muensterio ut-e lituanistiką, visuotinę literatūrą ir pedagogiką. Ji žada ten atgalvinti bendruomenės apylinkę.

• Gloucesteryje, Anglijoje, mirė bendruomenės skyriaus pirmininkas Kazys Stonaitis, 59 m. amžiaus. Jis buvo geras organizatorius ir nuoširdus patriotas.

kadrų formavimui turi aukštojo mokslo įstaiga. Reveransinė politika visad buvo vadovaujančiųjų menas. Netepsi ir nepavaziuos. Todėl, nenuostabu, kad iki šiol J. Kubilius nepastebėjo, kad "Partijos ir Vyriausybės" dėmesingas universiteto reikalų supratimas atsilieka gerus penkioliką metų.

Jeigu pastatų konstrukcijai ir studentų didėjimo nuosimčiams paimti bazė Nepriklausomybės laiko tarpui, matyti, kad nuosimčiai, kaip tik rodo, kad "Partija ir Vyriausybė" atkiština žiūrėti į Vilniaus universiteto problemas. Juk Nepriklausomybės periode viskas buvo sukurta iš nieko. Tuo tarpu sovietinė okupacija paveldėjo Universiteto struktūrą, jo profesorių ir studentų masę, knygynus, laboratorijas, pastatus, studijinę tradiciją.

Sovietinė okupacija dargi uždarė Vytauto Didžiojo Universitetą ir išdraskė jo palikimą tarp kitų, naujai suformuotų mokslo įstaigų. Žemės ūkio akademija dinga kaip autonomiška mokslo įstaiga. Ir tada, aukštojo mokslo įstaigos skausmingai išgyveno "reformas", tai yra, jų struktūros tempimą į sovietinio tipo struktūrą. Ta reforma ilgą laiką sustabdė lietuviškojo mokslo įstaigos evoliuciją.

Tiktai 1965 metais, tai yra dvidešimtmečiui praėjus nuo okupacijos, kaip sako J. Kubilius, "1965 metais LKP Centro Komitetas bei LTSR Ministrų Taryba priėmė nuotarią dėl VU materialinės bazės sustiprinimo. Jame buvo įvertintas universiteto vaidmuo, pripažinta, kad mūsų bazė neatitinka reikalavimų, ir nutarta pradėti naujojo akademinio miestelio statybą".

Šio pareiškimo poteks tirtina, kad iki 1965 metų okupacinė valdžia galvos sau dėl Vilniaus

universiteto problemų nekvairšino. Akademikai ir studentai vargo ir aikvojos senuose, šimtmečių prislėgtuose pastatuose.

Norėdamas sumažinti potekstės išpūdį, J. Kubilius skubai pridurti, kad "galime pasidžiaugti, kad partijos ir vyriausybės rūpinimosi dėka mokymosi bei mokslo darbo sąlygos tolydžio gerėja..."

Universiteto rektorius plačiai pasakoja, kad buv. Šv. Jono bažnyčioje įsteigtas "mokslo istorijos muziejus". Kaip žinia, ta įstaiga nuspalvinta "religinių prietarų demaskavimo" reikalavimais. Tad toks muziejus ir kišamas į bažnytinį pastatą. Šiaip, kitos paskirties muziejams steigti, atranda kitas patalpas, arba tokias naujas pastatus. Net keista atrodo patirti, kad universiteto katalinei pastatyti atranda lėšų, bet "mokslo istorijos muziejui" sekvestruoja bažnytinį pastatą ir minia mūrinių bei dailiųjų perstatų naujam reikalui bažnyčios vidų, vandališkai elgdami su pastato architektūrinėmis vertybėmis.

1965 metai yra lemtinogo posūkio data, kada "partija ir vyriausybė" paėmė globon universiteto vystymąsi. Taip tvirtina rektorius J. Kubilius. Atsigrįždami į istoriją, matome kad Nepriklausomos Lietuvos valdomyje organai ir legislatura, sutvėrė savo aukštojo mokslo įstaigą abso-lyčiai iš nieko, globojo universitetą nuo pat pirmųjų jo veikimo dienų.

Ši globa buvo natūralus valstybinio ir tautos gyvenimo reiškinys. Universitetas nėra režimo dekoracija arba reklamavimosi priemonė, bet esminė tautos kultūrijimo sąlyga. Aukštojo mokslo įstaiga yra virš politikos. Tą principą respektavo Lietuva. Universitetas turėjo autonomiją. Bet kitaip yra J.

GENEROLO STASIO RAŠTIKIO ATSIMINIMŲ TREČIAS TOMAS

ĮVYKIAI IR ŽMONĖS

SKAITYTOJUS PASIEKS LAPKRIČIO MĖN.

To paties autoriaus atsiminimų pirmieji du tomai susilaukė nepaprasto susidomėjimo ir buvo greitai išpirkti. Trečias tomas yra nemažiau aktualus, apima 616 psl., iliustruotas, kietais viršeliais, skoningai išleistas.

Leidžia Akademinės Skautijos Leidykla, c/o A. V. Dundzila, 4339 W. 83 Street Chicago, Ill. 60652 USA

Kaina: \$15.00. Prenumeratoriai, atsiuntę pinigų iki š. m. lapkričio 10 moka \$12.00.

— — — PRENUMERATOS ATKARPA — — —

Užsisakau egz. Gen. St. Raštikio atsiminimų trečią tomą po \$12.00/egz.:

Vardas, pavardė

Adresas

ZIP

Siunčiu \$..... čekį arba perlaidą "Filisterių Skautų Sąjunga" vardu.

VILNIAUS UNIVERSITETAS BOLŠEVIKINIO PENKMEČIO PERSPEKTYVOJE

Kubiliaus tvarkomame universitete. Jis negali didžiulis turis bent koki autonomijos laipsnį. Dėl to nestebina ir rektorius reverensai "partijos ir vyriausybės" adresu.

Vilniaus universitetas bolševikinio penkmečio perspektyvoje, atrodo, pirmą kartą pastebėtas ir jam asignuotos ribotos lėšos pastatyti vieną kitą žūt būt reikalingą pastatą. (sp)

TURRET LATHE

First class only job shop experience

ALSO

WORKING FOREMAN

To set up, supervise, operate W&S Turret Lathe. Days.

Salary.

MCM

1432 E. 47 St.

216-881-1280

Cleveland, Ohio

(78-82)

WANTED AT ONCE 1ST CLASS SKILLED MACHINISTS For the following positions: HORIZONTAL BORING MILL N/C DEVLIEG JIG MILL MILLING MACHINE ENGINE LATHE Must be experienced in short run work. Full time, day shift, overtime. Excellent rates & benefits. WESTSIDE PRIME INDUSTRIES INC. 4820 W. 130th St. Cleveland, Ohio 216-267-1393 (80-82)

EXPERIENCED ALL AROUND MACHINIST

Must be able to set up own work, and be experienced with jig and fixtures. Only experienced need apply.

TOOL GRINDER

EXPERIENCED or TRAINEE Full time, day shift, overtime. Excellent rates & benefits. OHIO BROACH & MACHINE CO. 399 EAST 131 ST. (Off St. Clair) CLEVELAND, OHIO 216-681-2626 (80-82)

DEVELOPMENT MACHINIST

If you are an experienced machinist with R&D experience, please call:

Mr. Hinman

216-451-5200, ext. 213

Cleveland, Ohio

An Equal Opportunity Employer M-F (80-82)

EXPERIENCED COLDHEADER SETUP AND OPERATORS ROLLER MEN

For second shift. Need full screw. Top wages & benefits. INTERNATIONAL SCREW 9444 ROSELAWN DETROIT, MICH. 313-933-4700 (80-87)

PRODUCTION FOREMAN

Need an experienced production line supervisor interested in future growth possibilities. Must have prior experience supervising unionized personnel.

HOOVER

CHEMICAL PRODUCTS DIV.

HOOVER

BALL & BEARING CO.

435 W. 8 MILE RD.

WHITMORE LAKE, MICH.

An Equal Opportunity Employer (80-83)

MAINTENANCE MEN

3 years experience as industrial millwright or industrial electronics. Excellent wages and fringe benefits.

HOOVER

CHEMICAL PRODUCTS DIV.

HOOVER

BALL & BEARING CO.

435 W. 8 MILE RD.

WHITMORE LAKE, MICH.

An Equal Opportunity Employer (80-82)

MACHINIST HORIZONTAL BORING MILLS 1ST SHIFT

Job shop experience or equivalent with ability to perform operations, read prints, and make own set-ups. Good hourly rate and fringe benefits. Apply

THE HILL ACME CO.

1201 W. 65 ST.

CLEVELAND, OHIO

An Equal Opportunity Employer (80-82)

WANTED EXPERIENCED FOUNDRY HELP FOUNDRY SAND MOLDER Experienced in aluminum job shop. Squeezer and loose work. Also GENERAL FOUNDRY HELP Apply call or write to Mr. McMurray GEMCO FOUNDRY INC. 2469 E. Maumee Adrian, Mich. (80-82)

DVIEJŲ SAVAIČIŲ ŽIEMOS EKSKURSIJA Į LIETUVĄ

Išvyksta 1972 m. gruodžio 21 dieną —
— grįžta 1973 m. sausio 4 dieną.

LIETUVOJE ŠI GRUPĖ PRALEIS 11 DIENŲ.

IŠ BOSTONO IR NEW YORKO

KAINA TIK \$619.00

VYKSTANTIEMS IŠ CHICAGOS \$719.00
IR IŠ CLEVELANDO \$685.00

GRUPĖJE DALYVIŲ SKAIČIUS RIBOTAS.
NESIVĖLUOKITE!

Smulkesnių žinių ir registracijos reikalu kreipkitės į

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway

South Boston, Massachusetts 02127

Telefonas: (617) 268-8764

Savininkė: Aldona Adomonienė.

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO •
PUBLISHED TWO TIMES A WEEK EVERY WEDNESDAY AND
FRIDAY BY AMERICAN LITHUANIAN PRESS RADIO ASS'N. VILNIS,
INC. • SUBSCRIPTION PER YEAR \$13.00 • SINGLE COPY 15 CENTS.

EDITOR VYTAUTAS GEDGAUDAS

DIRVA ISEINA TREČIADIENIAIS IR PENKTADIENIAIS •
PRENUMERATA MEAMS \$13.00, PUSEI METŲ \$7.00 • ATSKIRO
NUMERIO KAINA 15 CENTŲ • STRAIPSNIAI TRUMPINAMI IR
TAISOMI REDAKCIJOS NUOŽIŲA • NESPAUSDINTI STRAIPSNIAI
GRAŽINAMI TIK AUTORIAUS PRASANT • PAVARDE PASIRASYTI
STRAIPSNIAI NEBŪTINAI IŠREISKIA REDAKCIJOS NUOMONĘ • UŽ
SKELBIMŲ TURINĮ IR KALBĄ REDAKCIJA NEATSAKO.

Bėda su sovietiniu gerbūviu

Pusšimtį metų statė bolševikai komunizmą turtingiausioje pasaulio šalyje. Statė, statė ir pastatė: iš Amerikos ir Kanados milijonai tonų grūdų plaukia Rusijon badaujančius kolūkiečius (ir Kremliaus klika) sotinti, nuo bado vaduoti.

Kodėl taip? Stebisi visas pasaulis. Stebisi, kartu su naiviuoju pasauliu ir "pažangieji" lietuviai. Nesutelpa ir jiems galvoj: tiek sovietinių "laimėjimų" Vilny ir Laisvė, o, va, badauja, grūdų iš Amerikos išprašė. Ima pokštininkai liežuviais maskatuoti: Amerika Rusijoje komunizmą stato!

"Pažangiųjų" nerimui raminti išjojo S. J. Jokubka ant Vilnies kuino. Vilnies 179 numeryje S. J. Jokubka paskelbė savo "teoriją", kodėl Sovietijoje, o kartu ir ok. Lietuvoje, vis prekių nėra, vis duonos trūksta, vis krautuvų lentynos tuščios. Jokubkos teorija, aišku nėra Karolio Markso tezių aiškinimas. Markso tezes jam negalima nei aiškinti, neparanku ir suprasti. Susirūpinusiems Vilnies karštinčiams "pažangiečiams" Jokubka stengiasi ne. Marksą su Leninu išaiškinti, bet tik nuotaikas pataisyti: kad komunizmo statyba tikėtų, kad Vilnį dosniau remtų.

Neva polemizuodamas su "buržuaziniais" leidiniais, Jokubka porina: "carų Rusijoje ir buržuazinėje Lietuvoje valstiečiai mažai gyvena pusbadžiu, skurdžių duona būdavo bulvių ir pelų mišinys. Štai kodėl carų Rusija turėjo rūpesčio su grūdų derliaus pertekliumi."

O dabar, girdi, sovietinė valstybė praturtino dirbančiuosius. Jie prisirinko rublių pilnas kišenes, ir, būdami pinigingi, viską išperka iš krautuvų. Esą, bėda yra ne ta, kad prekių trūksta, bet bėda yra ta, kad žmonės pinigingi. Ką bepagaamins valstybė, ką beužaugins kolūkis, šie, pinigingi nevyduonai, viską išperka, ir vėl krautuvė tuščia!

Pagal Vilnies bosą krautuvų Sovietijoje didžiausios bėdos nėra prekių deficitas, bet piniginis "gerbūvis". Jei dirbantieji turėtų mažiau pinigų, nepriktų krautuvėse prekių!

Tokios ekonominės teorijos nėra pats sovietinės valstybės steigėjas, V. I. Leninas-Uljanovas nebuvo paskelbęs. Kaip išsinerti iš tokio akligatvio? Neduoti dirbantiems pinigų? Pažanginti prekes? Apie tai Jokubka nekalba. Jis davė tik tai pačius žaliuosius savo ekonominės teorijos apmatas. Tačiau, sukūręs tą teoriją, jis jaučiasi nemažai nuveikęs. Savo tariau oponentui Jokubka šitaip atrežia: "sapalojimas žmogaus, kuris galvodamas susipainioja kaip vyčiukas siūluose". (Jokubka rašo

viščiuką su y, matyti galvodamas apie stambų tarybinį viščiuką). Bet sukūręs savo ekonominę teoriją, jis siūlo Vilnies karštinčiams stambia žurnalistinę antį. Perdaug pinigų sovietiniame krašte! Išperka pinigingieji darbininkai grūdus ir bulves. Reikia, tad, importuoti iš kapitalistinių kraštų...

Bet iš kur grūdų atsargos kapitalistiniuose kraštuose? Vėl ima veikti apdairi Jokubkos teorija. Kapitalistiniuose kraštuose darbininkai neturi pinigų, neišperka iš krautuvų grūdų ir bulvių. Todėl ir susidaro grūdų ir bulvių atsargos...

Tame pat "editoriale" Jokubka džiaugiasi, kad tūli "pažangieji" karštinčiai vyksta į ok. Lietuvą "pamatyti kaip ten vyksta didingojo socializmo statyba".

Juk šioms ekskursantams tikrai neteks krašte paragauti lietuviškos duonytės dėl piniginių dirbančių, išpirkusių lietuviškus miltus. Teks valgyti įprastą amerikonišką duoną iš amerikoniškų miltų.

Lietuviai remia prez. Nixoną

(Atkelta iš 1 psl.)

demokratų pasiūlymus ir remiamas tik kairiųjų ekstremistų, pasirinko programą, kuri mums lietuviams yra nepriimtina. Užsienio politikoje jis laikosi "grįžkim namo" principo kuo būtų atidarytos durys mūsų

Mes prašome Jūsų surasti tik VIENĄ skaitytoją!

Naujiems skaitytojams Dirvos metinė prenumerata pirmaisiais metais \$10.00, studentams, gyvenantiems prie universitetų — \$6.50.

DIRVA
6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

Pavardė ir vardas

Adresas

Pavardė ir vardas

Adresas

Užsakytojo pavardė ir vardas

Adresas

P. S. Asmuo, suradęs du naujus prenumeratorius ir atsiuntęs pinigus, gauna dovanų knygą.

"BURŽUAZINĖS" LAISVĖS IR SOVIETINĖS "LAISVĖS"

Sovietinė spauda lietuvių ir rusų kalbomis, leidžiama ok. Lietuvoje, su ypatingu pasimėgavimu dažnai linksniuoja, kad Nepriklausomoje Lietuvoje esą buvusios užgniauztos visokios ten laisvės.

Sovietinė spauda nori vaizduoti Nepriklausomos Lietuvos periodą tamsų, sunkų, beviltišką. Dviejų dešimtmečių valstybinį ir ekonominį kūrybingumą koks nors sovietinis "specas" moka nubraukti vienu plunksnos kilstelėjimu. Nesirūpinama konkrečiais savo teiginių įrodymais. Sovietinio "speco" teiginiai priimami už gryną pinigą, nors tai jokiomis vertybėmis nepagrįstas sovietinis rublis.

Kartais stengiasi to-

priešams į pasaulio dominaciją. Jis nori sumažinti mūsų karines pajėgas iki tokio laipsnio, kad jo paties pasiūlytu reikėtų maldauti pasigailėjimo iš šiaurės Vietnamo ir kitų agresorių. Jis nenori kalbėti apie pavergtas tautas ir apie skriaudas, kurios yra daromos žmonijai vardan komunizmo. Su ironija jis pranašauja kaip Pietų Vietnamo žmonės bėgs iš savo krašto po to kai jis bus išrinktas JAV prezidentu. Atseit, po to kai jis leis ten įsigalėti komunistams.

Mes turim jam atsakymą. Šis žmogus turėtų negauti nė vieno lietuvių balso. Kartais vien balsų neužtenka. Tad remkime organizacijas, kurios tvarkingai veikia ir koordinuoja veiklą už Prezidento Nixono išrinkimą. Tokia rimta organizacija yra American Heritage Groups for the Re-Election of the President. Padėkim jai sukelti reikiamus fondus. Pasistenkim padaryti visus savo draugus ir visus rimtus lietuvius savanoriais už Prezidento Nixono išrinkimą. Jo išrinkimas yra svarbus mums, mūsų šeimai ir visai Amerikos atečiai.

Dr. Jonas Genys

kios "teiginius" paremti. Pritempia faktų ir "faktų". Tai gana rizikingas metodas. Tokio metodo flasco atrandame "Literatūra ir Menas" (Nr. 38) savitraštyje.

Rima Dulkanienė (LT SR Centrinio valstybinio archyvo vyr. mokslinė bendradarbė) dulkina "buržuazinį" palikimą. Mokslinė bendradarbė atsisuko į sovietinių filmų rodytą Nepriklausomos Lietuvos kinoteatruose. Tai tikrai įdomi tema. Pasirodo, kad Nepriklausomos Lietuvos laikais tikrai buvo rodyti Sovkino filmai (dabar, pagal sovietinį įsaką filmus vadiną rusiškai: filma). Tai buvo stipriai propagandiniai filmai, kuriuose komunistinė arba, tikriau tariant, prosovietinė propaganda buvo dengiama po tariamu psichologizmu, po humanistiniais siekais, po tarptautiniu "broliškumu". Tačiau sovietiniai oponentai tuose filmuose visad buvo pristatomi neigiamai, šmeižiančiai, netikrai. "Trylika", "Čapajevs", "Traktoristai", "Maksimo sugrįžimas" ir kt. tai buvo grynai propagandiniai filmai, rodyti Kauno "Forume". Buvo ir Sovkino gamybos filmų, kuriuose nebuvo propagandos. Tai "Cirkas", "Dubrovskis"... Tačiau Rimos Dulkanienės svarstymų centre dunda pretenzingas tvirtinimas, kad propagandiniais sovietiniams filmams auditorija "protarpiais suukdavoda ura!". Taip tvirtina mokslinė bendradarbė ir mes neturime stebėtis. Propagandinius sovietinius filmus Kaune lankydavo išskirtinai didžioji Kauno tautinė mažuma. Ta pati, kuri su gėlimis sutiko okupacinius tankus. Nenuostabu, kad jų išreiktas "ura!" mokslinės bendradarbės Dulkanienės patetiškai naudojamas kaip įrodymas: "buržuazinės Lietuvos visuomenė kėlė ovacijas tarybiniam kinui!"

Pagauta susižavėjimo šio Dulkanienės sumaišio netgi "kino" ir "filmo" sąvokas. Nepriklausomoje Lietuvoje visi kino teatrai buvo privatūs. Ne buvo "tarybinio kino". Privačiuose kino teatruose, tačiau, rodė ir Sovkino gamybą. Dulkanienė tvirtina, kad tie filmai "tiesė sau kelius į Lietuvos liaudį". Bet ji kaltina "buržuazinės Lietuvos kariuomenės šulius, kurie pageidavo karo cenzūros, sovietinių filmų apkarpymo, dalinės jų ekspozicijos...

Tačiau draugė Dulkanienė primiršo esminį momentą: sovietiniai propagandiniai filmai buvo rodomi Nepriklausomos Lietuvos kinoteatruose. Iš filmų teišimdavo neetiškus kurstyumus vienos visuomenės dalies prieš kitą dalį, arba tiesioginius paskirų tautų laisvės idėjos niekinimus. Nepriklausomoje Lietuvoje filmai buvo rodomi ir džiūgavo tais rodymais tik rėksninga tautinė mažuma. Lietuviai juk nerėks kino sa-

Tačiau draugė Dulkanienė primiršo esminį momentą: sovietiniai propagandiniai filmai buvo rodomi Nepriklausomos Lietuvos kinoteatruose. Iš filmų teišimdavo neetiškus kurstyumus vienos visuomenės dalies prieš kitą dalį, arba tiesioginius paskirų tautų laisvės idėjos niekinimus. Nepriklausomoje Lietuvoje filmai buvo rodomi ir džiūgavo tais rodymais tik rėksninga tautinė mažuma. Lietuviai juk nerėks kino sa-

R. Kisieliaus nuotraukų montažas

Gyvybės žiedai

Romualdas Kisieličius

Tiktai jaunimo širdyse išliks gyva tautos dvasia. Ant jų pečių mūs ateitis, ant jų pečių visa viltis.

Jei Lietuvą ir jie mylės, tai viltys degs, žiedai žydės... Žydės širdy, žydės plaukuos, žydės ir Nemuno laukuos...

Klausyk, jaunime, ar girdi! Mes degam ugnį jūs širdy, kad mūsų žemė Lietuva jūsų kartoj liktų gyva.

O kraujas kai pavargs ir jūs, ieškokite širdies jaunos, uždekite ją ugnim sava, kad amžiams liktų Lietuva širdy gyva...

lėse "ura!"! Jie turi savo žodį "valio!"

Tame pat to savitraščio numeryje Rytis Trimonis porina apie mirtinį T. Tilvyčio eilių tomelį, kurį "Vagos" leidykla išleido "Trejos devynerios" pavadinimu, lyg susižavėdamas su išėjimo populiaruojdr. S. Aliūno "Trejos devynerios" rinkiniu.

Kaip ir Dulkanienė apie sovietinių filmų karpymus, Trimonis kalba apie T. Tilvyčio satyrinių išdaigų cenzūravimą "buržuazinės" Lietuvos laikais. Deja, autorius konkrečiai nenurodo, kodėl Tilvyčio eilių ar poemų posmai buvo cenzūruoti. Nežinia, ar tai buvo neetiški "išpuoliai" prieš asmenis, ar prieš valdymo sistemą? Tačiau, reikia žinoti, kad "spaudos cenzūra" tada buvo beveik visoje Europoje. Buvo tam tikri įstatymai, kuriuos vykdė tam tikri pareigūnai. Spaudos cenzūra yra blogis. Bet tai nebuvo "buržuazinės" Lietuvos išradimas. Tai buvo laikmečio blogis... O kaip dabar? -- kyla natūralus klausimas. Jeigu taip griežtai smerkiama "buržuazinės" Lietuvos spaudos cenzūra -- kaip yra dabar? Aryraspaudos laisvė ok. Lietuvoje? Ar vilnietis, kaunietis, bet kuris kolūketis gali laisvai, pašte ar kitaip, užsisakyti Dirvą,

Naująją Viltį, bet kuri kitą užsieninį laikraštį? Ar jis gali užsakyti bet kurią knygą iš užsienio?

Tiktai šitą prielaidą teigiamai išsprendus Rytis Trimonis gali apgailėstaujančiu ar smerkiamu tonu prabilti apie "buržuazinę spaudos cenzūrą". Kalbėdamas apie T. Tilvytį, kentėjusį "fašistinės diktatūros" laikais, Trimonis žabai nemato jau klasiška virtusios Solženicino dramos, Pasternako tragedijos, Mandelštaino žūties... Jis nemato, gal ir daugelio lietuviško "samizdato" poetų ir rašytojų. Trimonis nemato žiauriausiojo kūrėjų prievartavimo per literatūros ir meno kritikos potvarkį...

Jeigu jis to nemato, tai kaip gi jis išūliai drįsta vaidinti laisvos spaudos šalininką? Jis yra "sovietinės cenzūros" cerberis.

Šitoks mažytis Rimos Dulkanienės ir Ryčio Trimonio spekuliacijų sujungimas parodo, kad tikros mokslinės precizijos dar vis nėra, ir vis nėra, priaugančioje sovietinio "mokslinių" darbuotojų kartoje. Esant sovietinei prievartai, propaganda ir klaidinimai sudaro ir sudarys tokių prorožminių spekuliacijų pagrindą. (ar)

ATSIMINIMAI — MEDŽIAGA TREMTIES PERIODIKOS ISTORIJAI (2)

Suklastota Tėviškės Garso laida

Jonas Pranas Palukaitis

Taryt ilgiau pamigusių prikėlė stiprus beldimas į kambario duris. Nesuskubus jų atidaryti, beldimas pasikartojo.

-- Kam gi čia velnias blauzdą laužia? -- sušukau pyktelėjęs. -- Tuoj atidarysiu.

Koridoriuje stovėjo Simas ir šalia jo, lyg nuo šalčio gūždamasis, delnus trynė Medardas. Iškart nesupratau, ką jie vienu metu prabilo, bet jau iš jų išraiškų buvo aišku: esame pakliuvę bėdon.

Ir ta bėda pasirodė ištiesusi į pavojingas dimensijas, kai, atsiradus ir administratoriui Juozui Šlaui, susėdome būklės pagnrinėti: vėlai vakare atsiradęs stovyklos direktorius liejo kažkokios savo nesėkmės tūžmą, braukdamas — sulaikydamas laikraščio numerį, kai gal tą pačią minutę pašto valdininkai skirstė į vagonus jau išsiunčiamo to paties numerio ryšulius. Jautrioje ano mato būklėje buvome įvykdę didelį nusikaltimą: sulaužydami didelių ir mažų valdžių griežtus draudimus, išleidę nelegalų laikraštį. Faktą iš dalies buvo galima laikinai nuslėpti, likviduojant dar nespėtą išsiųsti tiražą, kuris buvo likęs dviem stovyklom: savai Schweinfurto ir kaimyninei Seligenstadto, kurios atsiimdavo tiesiog iš administracijos. Tos iš tikrųjų dėl savo artumo ir kėlė didžiausią pavojų nelegalia tapusiai laidai išryškėti.

Sprendimas buvo greitas ir drastiškas: sunaikinti visą administracijoje likusį tiražą, surenkant ir tuos egzempliorius, kuriuos galėjo išsinešti ekspedicijos talpininkai, o pastaruosius prigrasinti, kad niekam apie tai nekalbėtų. Stovykloje skelbti, kad numeris vėluoja dėl spaustuvės mašinų gedimo, ir ko greičiausiai išleisti suklastotą laidą.

Tėviškės Garso faktiškieji leidėjai po 1946 gegužės 26 persitvarkymo: redaktoriai Jonas Pranas Palukaitis, Simas Urbonas, Medardas Bavarskas ir administratorius Juozas Šlaus. Nuotrauka daryta 1948 vasarą, prieš Schweinfurto stovyklą išskleidant. Simas Urbonas, ilgametis Kaune ėjusio Kario redaktoriaus, atkūręs tą laikraštį 1941 gruodžio (ar ne lapkričio?) 23 Vilniuje, 1944 lapkričio 23 Berlyne ir 1950 lapkričio 23 Brooklyne, N.Y., žuvo Worcester, Mass., tokiomis aplinkybėmis: vakare eidamas per gatvę nusipirkti laikraščio, buvo jaunmečio vairuotojo labai sunkiai sužeistas; pasikankinęs kelias dienas ligoninėje, mirė 1958 lapkričio 18 d. Lietuvių periodikos istorija jį vertins, kaip pagrindinį uomet dar lėto giliaspauės proceso pritaikymo savaitraščiu pionierių.

Juozui išbėgus vykdyti jį lietusios sprendimo dalies, redaktoriai pradėjome doroti naujos laidos problemą. Pasitęsęs atspausdintą numerį, pasirodė, kad išbraukymai buvo didesni, nei Medardas pradžioje iš santraukų buvo spėjęs: užkliuvę nemaži gabalai trijose vietose ir keistino tekstą susidaro apie du trečdaliai puslapio. Išbrauktos iš Amerikos lietuvių spaudos, kelių Keleivio numerių, paimtos informacijos apie ALTo protestus dėl Kremliaus pas tangų išmugeliuoti "Lietuvos užsienių reikalų ministerį" į Paryžiuje vykstančią tarptautinę konferenciją, apie Lietuvos įstaigoms vadovauti būriais siunčiamus rusus, dideliu tiražu išleis tą rusų kalbos vadovėlį ir panašiai. Štai, kuomet mes griuname sąjungininkų vienybę.

Bet nebuvo laiko cenzoriaus išmintimi gėrėtis: turėjome skubinti

suklastotą — legalią laidą. Žmogus iš prigimties yra optimistas — ir didžiausioje bėdoje ieško prošvaisčių. Taip ir mes dabar rėmėmės lengviausia prielaida: tebestoviniuose puslapių formose pakeisim išbrauktuosius straipsnius ir iš naujo atspausdinsim kelis šimtus egzempliorių. Kad puslapiai turėtų būti dar neišbarstyti, mus skatino tikėti ankstes-

nioji patirtis: nekartą buvo tekę matyti dar ir antros dienos popietę tebestoviniąs atspausdinto numerio formas.

Papildymai? Vakara rinkykiai atiduota medžiaga negalėjome pasinaudoti, jei jau ir būtų kas iš jos surinkta — ne turėjome tekstų angliškoms santraukoms paruošti. Bet va, tos dvi Simo vakara apginos skiltys! Ketvirto ir penkto puslapių išbraukymai greta — įlašim ten tą kalorijų istoriją: kiek per ilgą ji, bet aš jau sugebėsiu paakėti. Prie jos likusi ir korespondencija iš Bambergio — antaran puslapin! Stinga dar trečdalis skilties.

-- Duosiu porą eilėraščių, — pasiūlė Medardas. -- Jų verstis nereikia.

-- Gerai. Tik paskubėk gauti belgo parašą. Kol jis gavo cenzoriaus aprobatą, kol nuskudžiau spaustuvę, jau ir priešpiečių metas. Spaustuvės vedėjo neradau kontoroje — šokau į rinkyklą. Metrompažas po nakties darbo dar ne grįžęs, bet mūsų puslapių formų niekur nematyti — ar tik nebus išbarstytos? Atsiradęs spaustuvės vedėjas patvirtino: vokiečių laikraščio spaudžiamos trys laidos, tai Senis, belūkuriuodamas pakeitimų, užsiiminėjo išbarstymu... Dainuok, broleli, aleliują... Nes tai reiškė viso numerio atstatymą: ir perrinkimą, ir perlaizymą, ir ... savaitės laiką...

Galvon kalėsi keistoka mintis: rinkinyje paprastai iš formų išimė (Nukelta į 6 psl.)

J. GRAUDA

Pieno upės teka į Vilnių

Is Kašiadorių, Širvintų, Eišiškių, Trakų rajonų pienas vežamas išsuoti į Vilnių, o atgal pieno produktai dažnai pristatomi pavėluotai, nebe švieži. Tai daroma, siekiant pilnai išnaudoti techniką, didesniai efektiui. Panašiai daroma ir kitose respublikos zonose. (Šluota)

Kiekvienas išėjis, įskaitant net nenaudėlius konservatorius, nuoširdžiai džiaugiasi, sužinojęs, kad gerėja mūsų mielam krašte mitybos sąlygos. Daugėja pieno ir jau drąsiai kalbama apie... pieno upes. Štai I. Jasilionis Gimtojo Krašto pasiūlyje tvirtina, kad "Pieno upės pačios teka". Kas čia ginčysis dėl entuziastiško tvirtinimo "pačios teka", lyg dar galėtų ir "ne pačios tekėti". Pienas, kaip vanduo teka ten, kur nuolaidu.

I. Jasilionis gabi ai aprašo Mažeikių pieninę. Tai iš jos ir teka pieno upės. (O į Mažeikius, iš Uralo teka naftos upės. Bet nesumaišykite naftos su pienu).

Nafta sau, o pienas sau. Mat, pienas iš Mažeikių teka į Vilnių. Taip skatina galvoti ne Gimtasis kraštas, bet žinių agentūra Šluota.

Šluota mums tvirtina, kad: iš Kašiadorių, Širvintų, Eišiškių, Trakų rajonų pienas vežamas išsuoti į Vilnių, o atgal pieno produktai dažnai pristatomi pavėluotai, nebe švieži. Tai daroma, siekiant pilnai išnaudoti techniką, didesniai efektiui. Panašiai daroma ir kitose respublikos zonose...

Kiekvienas išėjis, įskaitant net nenaudėlius konservatorius, nuoširdžiai džiaugiasi, kad pieno upės "pačioms patekėjus", gerėja darbo liaudies mityba. Kūdikiai džiaugiasi varvančiu iš čiulptukų pienuku (nors čiulptukai kol kas deficitinė prekė). Pagiriojantieji atsigauna kefyru...

Rimtas klausimas aptemo nuotaikas. Ar Mažeikių pienas, "išfasuotas" Vilniuje, parvežtas atgal į Mažeikius turi dar savy visus reikalingus vitaminus? Ar negalima pagerinti pieno kokybę, vežant jį "išfasuoti" į Maskvą? Juk tai natūrali kiekvienos problemos, ekonominės ir ideologinės, pagerinimo technika.

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA** MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

ROMUALDAS SPALIS

Išžišimas

DIRVOS PREMIJUOTA NOVELĖ

(11)

"Matydamas, kad pasikalbėjimas nėra labai malonus ir liudininkai nepageidaujami, pasisukęs grįžau į savo buveinę. Kuris jų privirė košės, kas juos įkando? Laukliau gan ilgai."

"Pagaliau artėjama. Buzokienė. Viena... Vos nepaklausiau, kur vyrą dėjusi. Nemačiau jos veido prietemoje, bet gilus alsavimas rodė susijaudinimą. Tylai spaudžiant, pertraukiau ją".

-- Gavot vyrui eilutę?

-- Gavau.

"Jei ne naktis, tur būt, jinai pastebėtų mano staigų krustelėjimą, bet tamsa viską padengė".

-- Štai duona, bulvės, margarinas.

"Padėkojęs siūliau tartis dėl rytojaus. Kad ir neturėdamas laikrodžio, jutau vėlų laiką ir rūpinau si, kad jinai nepavėluotų grįžti. Atsakiusi, kad jau vėlu, turėdanti čia nakvoti. Vyras nesirūpindamas perspėjusi jį dėl tos galimybės. Melavo lygiu balsu lyg kokiam transe".

"Tas melas neteikė malonumo, bet nenorėjau kištis į vedusiųjų nesusipratimą. Buvau tikras, kad ir jos vyras susiraitęs tūno kur griuvėsiuose, laukdamas ryto, nes ir jam vėlu sukti į baraką".

"Palikau jai savo išlygintą vietą kamputyje, o pats pasitraukiau toliau. Žemė nėra minkšti patalai, bet besivartydamas, besitaisydamas žmogus tiek įvargsta, kad ir ant akmens prasideda sapnai. Jau švintant, keisdamas padėtį, net neatgavęs pilnos sąmonės, pajutau, kad kažkas netvarkoje. Praplėšiau akis ir pasigėdau eilutės. Pašokęs moviau už vieno kito kampo. Tuščia. Jokio ženklų. Pašėlęs įtūžimas sprogo viduje. Galėjau smaigti, žudyti. Virtau į gatvę ir, netekęs proto, pradėjau lakstyti, ieškoti už kiekvieno kampo, sienos. Nežinau kiek laiko dūkau, kol staiga išgirdau žvirgždo girgždesį. Mečiau į tą garsą, patekau į pirmą kiek apvalytą gatvę ir susidūriau su dviem amerikiečių patuliais".

-- You, stop, halt! -- riktelėjo keldami šautuvus.

Sustingau vietoje, iškėliau aukštyn rankas. Jie lėtai artėjo su pirštais ant gaidukų. Vienas jų įrėmė vamzdį į nugarą, kitas pradėjo visą čiupinėti. Ar todėl, kad nieko nerado, ar dėl kitų priežasčių, bet išluto nejuokais. Pajutau kumštį į dantis. Dar neįvertinęs savo padėties, padariau nedovanotiną klaidą, drįsau parodyti pasipiktinimą, užgautos vertybės jausmą. Kitas smūgis parvertė mane ant žemės. Batas pakėlė vėl ant kojų ir tik tam, kad vėl būčiau perbloktas. Nežinau, kiek truko tas sportas, bet pasijutau esąs kažkokiam pastate. Viena mano akis buvo jau užtinusi, iš dantų sunkėsi kraujas, burna buvo pilna šlykščių gleivių, galvoje užė lyg avily. Vis apsvaigęs, po valandos ar trečios, kas ten galėtų pasakyti, tapau išumtas ir tualetą ir įskaktas apsiavalyti. Veidrodyje nebepažinau savęs. Į mane žiūrėjo patinusi baidyklė. Šiaip taip praploviau sveikesnę akį, išvaliau kiek burną, bet ty-

čiomis palikau kraują ant medžiagos. Tačiau jie tai pastebėjo ir vėl grąžino, liepdami išvalyti dėmes. Nevaliau. Keikdamiesi jie patys tai padarė. Dviejų kareivių lydimas, netvirtas ant kojų, šliti nuodamas gatvė, šiaip taip slinkau pirmyn, kai siauras ant greitųjų sukaltas medinis tiltelis pastojo kelią. Pastačiau koją ant jo, bet vienas sargybinių timpltelėjo mane atgal. Priešais artėjo kažkokia pora. Relkėjo juos praleisti".

"Apsidžiaugiau galįs prisiglausti prie medžio ir pailsinti virpančias, vos belakančias kojas. Abejingai žiūrėjau į artėjančius. Staiga išplėčiau savo sveikesnę akį. Jiems esant per metrą, per jėgą apverčiau liežuvį".

-- Buzokai... mano eilutė... vagys...

"Nustebę jie akimirkai stabtelėjo, atidžiai žvilgtelėjo į mane ir lyg žaizda ištempė jų veido raumenis į tokią dvasinę konvulsiją, į tokį praradimą, savęs išsižadėjimą, kad kaip jau sakiau, joks dailininkas to dar nepagavo ir nepajėgė atkurti drobėje".

Jiedu praslinko nuleistom akim, apmirusiais judožiškais vaidais, kurių, man rodos, negalima nuplauti, kurie liks sužaloti iki gyvenimo pabaigos".

"Jei būčiau mokėjęs kalbą ir galėčiau bepastangų vartyti liežuvį, gal nurodyčiau sargybiniams, kad tai irgi bėgęs kareivis, bet abejoju, ar sugebėčiau išduoti, nes susitikimas apstulbino mane tiek, jog nustojo veikti galva."

Kiekvienas Grušausko žodis dabar skaudėjo man ir neištveriau paklausęs:

-- Ar jūs atleidot jiems?

(Bus daugiau)

KŪRYBA IR MOKSLAS

K. ŠIMONIS

Broliuko ir sesutės kelionė (Tempera) 1929 m.

K. ŠIMONIS -- LAKIOS FANTAZIJOS KŪRĖJAS

M. Sargenis

Kazys Šimonis š. m. rugpiūčio 25 d. atšventė 85 m. sukaktuves. Jis jas atšventė kukliai okupuotoje Lietuvoje. Nors jis yra didžiai nusipelnęs ir plačiai žinomas dailininkas, tačiau bolševikinė spauda apie jį rašė labai nedaug ir labai santūriai. "Gimtas Kraštas" kronikinėje žinutėje tik pasigyrė, kad K. Šimoniui už didelius nuopelnus dailės baruose 85 m. sukakties proga suteiktas garbingas Lietuvos TSR liaudies dailininko vardas. Ši bolševikinė garbė K. Šimoniui tereikalinga kaip šuniui penktoji koja. Jis ir be šio bolševikinio garbės vardo yra garbingas lietuvis, meno kūrėjas, savaimingas dailininkas, nenubėgęs į kompartiją parduoti savo sielos ir likęs ištikimas savitai meninei pasaulėjautai ir kūrybiniam individualumui. Dėl to bolševikams ir tesuteikė tik "liaudies dailininko vardą", kai tuo tarpu K. Šimonis yra visos lietuvių tautos ir visų grožį mylinčių žmonių dailininkas.

K. Šimonis gimė 1887

m. Starkonių km., Šimonių vls., Panevėžio apskr. dabar Kupiškio rajone. Jo tėvai buvo ūkininkai. Kupiškėnai ūkininkai buvo dar prieš I pasaulinį

karą gana pažangūs ir savo vaikus leido į mokyklą. Kazys Šimonis mokėsi iš pradžių privačiai Šiauliuose, vėliau "Saulės" kursuose Kaune. Pa-

K. ŠIMONIS

Troškuly (1926)

imtas į rusų kariuomenę, jis Kieve suartėjo su ukrainiečių dailininku T. Ševčenko, iš kurio išmoko piešti, susidomėjo menu. Vėliau Petrapilyje lankė vakarinius piešimo kursus. 1918 m., grįžęs į nepriklausomą Lietuvą, jis mokėsi pas Adomą Varną ir T. Daugirdą. 1919-24 m. jis dėstė piešimą Kauno "Aušros" gimnazijoje ir J. Damišonių vedamuose mokytojų kursuose. Labai domėjosi liaudies kūryba, rinko liaudies audinius, architektūrinius papuošimus, liaudies dirbinius, skulptūras. Visą šią medžiagą jis atsidėjęs studijavo. Ji padarė jaunam dailininkui nepaprastą įtaką. 1920 m. individualinėje parodoje Kaune ši įtaka ypatingai atspindėjo. 1927 m. jis surengė parodą Paryžiuje, kurioje jo darbų nusipirko Liuksemburgo ir

Paryžiaus muziejai. Nepriklausomybės laikais K. Šimonis buvo vienas iš kūrybingiausių dailininkų, kurio darbai kasmet pasirodydavo apžvalginėse parodose ar užsienyje. Jo parodų buvo suruošta JAV, Latvijoje (Rygoje) ir kt. Gausybę jo kūrinių yra nusipirkę privatūs meno mėgėjai: lietuviai ir svetimtaučiai.

K. Šimonio dailinė kūryba pasižymi mintingumu, fantazijos lakumu, romantiškumu, pasakingumu ir vaizdų poetiškumu. Iš dalies jis primena M.K. Čiurlionį, kurio minties ir fantazijos lakumas artimas ir K. Šimoniui. Tačiau K. Šimonis nėra pamėgdžiotas, jis ieško savitų išreiškimo formų.

Kaip grafikas K. Šimonis iliustravo labai daug lietuviškų knygų. Jo iliustracijos taip pat pasižymi liaudiškais motyvais. Jis iliustravo elementorius, liaudies pasakų rinkinius ir individualines knygas: "Eglė žalčių karalienė", "Mūsų pasakos" 1934 m., P. Vaičiūno red. "Aukštaičių pasakos", S. Daukanto "Žemaičių pasakos", V. Krėvės "Aitvarų liaudies pasakymuose" etc. Jis taip pat parašė savo kūrybos "Girių giesmę", kurią iliustravo savo meno kūrinių.

K. Šimonis kūrė ir portretus. Iš jo portretų yra žinomi M.K. Čiurlionio, artistės O. Rymaitės ir kt. portretai.

Sukaktuviniukas 1959 m. parašė ir išleido savo "Gyvenimo nuotrupas" ir atsiminimus. Jie yra pakartoti 1966 m. antrojo leidimu. Čia gausu ne tik biografinės medžiagos, bet ir K. Šimonio paveikslų iliustracijų. Keletas yra ir spalvotų reprodukcijų.

Nors K. Šimonis yra sukūręs labai daug kūrinių, tačiau bolševikinė enciklopedija tepažymi šiuos kūrinius: "Laukę", "Vėją", "Akmenį", "Vilniaus gatvę", "Paukščiai skrenda", "Rytmetį", "Atžalyną", "Į kosmosą", "Taikos šviesą" ir aukščiau minėtus portretus.

Brangindami K. Šimonio asmenį, kaip savarankią individualybę, ir jo tautinės dvasios kūrybą, iš širdies linkime Sukaktuviniukui ilgiausių ir kūrybingų metų, lenkyniauti su savo buvusiu mokytoju Adomu Varnu, kuris, būdamas 93 m., Chicagoje sukūrė poetės Vaičiūnienės portretą, saulėto gyvenimo ir kūrybos polėkiuose.

JADVYGOS PAUKŠTIENĖS PARODA CHICAGOJE

JADVYGA PAUKŠTIENĖ

Judės

Dail. Jadvyga Paukštienė ruošia savo individualią tapybos parodą Tautiniuose Namuose. Tapytoja Paukštienė yra baigusi Kauno Meno Mokyklą, gilinasi mene Paryžiuje. Nuo pat baigimo meno mokyklos dalyvauja bendrose taip lietuvių, taip amerikiečių dailės parodose ir yra suruošusi asmeninių visą eilę parodų Amerikos liet. kolonijose, Bostono, Los Angeles, Philadelphijoje, Hartforde, Clevelande, Detroite ir Kanados Toronte. Chicagoje tai būsianti penktoji individuali J. Paukštienės paroda.

Dailininkė tapyboje reiškiasi ekspresingai nuo neo-impressionizmo pereinant į abstrakčias formas. Jos tapyba charakteringa spalvingumu. Pamėgimas vaikų, motiniškumo, žmogaus būsenos temos. Gėlės, vaizdai, savitai vystomi. Dažnai pavait.

liustruoja vaikams piešinėliais. Kadangi dailininkai naudoja įvairias priemones savo kūrybai atlikti, taip pat ir Paukštienė mėgsta nuo aliejaus kartais pereiti į akrilicą, vandeninius dažus, pastelę, tušą ir kitas daili naudojamias priemones.

Dailininkės darbų yra Vilniaus meno muziejuje, Čiurlionio galerijoje Chicagoje, liet. Franciskonų galerijoje Maine, o taip pat daug yra lietuvių visuomenės pastogėse, o taip pat ir pas amerikiečius.

Visuomenė kviečiama atsilankyti ir į šią dailininkės ruošiamą parodą atidarymą spalio 29 d., 3 v. p. p., sekmadienį, Lietuvių Tautiniuose Namuose, 6422 So. Kedzie Ave., Chicagoje. Paroda bus atidaryta visą savaitę.

JADVYGA PAUKŠTIENĖ

Ryšys

K. ŠIMONIS

Mergelė su gėlėmis (1930)

Detroito lituanistinei mokyklai paremti, spalio 7 d. buvo suruoštas koncertas, kuriame programą išpildė solistė Aldona Stempužienė, į koncertą atsilankė ir senatorius Robert P. Griffin su žmona. Senatorius Griffin yra respublikonų mažumos vadovas senate, bandęs prarasti įstatymą, kuriuo būtų sustabdytas mokyklų vaikų vežiojimas dėl rasinio išbalansavimo. Nuotraukoje: Loreta Petersonaitė (akompanavusi sol. Stempužienę), inž. Kęstutis Černis, senatorius Robert P. Griffin, Lydija Petersonienė, sol. Aldona Stempužienė ir Izolda Černienė.

Juozo Vaičiūno nuotrauka

Suklastota Tėviškės Garso laida...

(Atkelta iš 4 psl.)

jamas gabalais -- pokedliolika eilučių iš karto. Atsekant tuos gabalus pagal atspausdintą tekstą ir sudėliojant atgal į skiltis, gal būtų išvengta arba bent stipriai supažinimas perrinkimas. Spausdintuvės vedėjas nė iš tolo nesileido tokios minties, nors ir pats siūliausi tai atlikti, vokiečiui neįkertant mūsų rašto.

-- Bet pagalvokite: nu meris išsiųstas nelegaliai, ir tą faktą nuslėpti galim, tik skubiai suorganizavę numerio pakaitalą. O cenzoriui pakišti kitą numerį negalime: ištaigoje kas nors pastebės ir prasižios... Ar galite iki ryt vakaro viską perrinkti ir atspausinti?

-- Ausgeschlossen! Neįmanoma!

-- Tai visi esam bėdoj. Valdžios draudimas griebia ir spausdintuves.

Nuvedė tada jis mane į stereotipo kambarį, kur šalia tirpymo katilo stovėjo dėžė, eilėmis prikrauta išardyto rinkinio. Paėmiau grupę eilučių viena kartą, antrą kartą, trečią... Tiesą jis buvo kalbėjęs: metrompažas nak tį tikrai "užsiminėjo barstymu". Dainuok, broleli, aleliują...

Tylėdami stovėjome ten kelias minutes, lyg avinai prieš naujus varstus, ir jau pasisukau iš eiti, bet tą minutę akis užkliuvo už rotacinę atlietų formų ir sąmonėje plykstelėjo dar laisvos Lietuvos spaudoje matytų iškapojimų lopeliai.

-- Ar jau baigėte remontuoti plokštųjų presą? -- atsisukau į spausdintuvės vedėją. -- Ar dar neištirpdytos rotacinės puslapių formos? Argalite iš jų išpaukti nubrauktuosius tekstus?

Atsakymai buvo teigiami, bet vokiečiui nebuvo aiški jų logika:

-- Visvien rotacinės formų negalima plokščiaja spausti. Kad turė-

GIMTOJO REIMERINIO
KRAŠTO KURJOZAI
ARBA DON PANČO
REIMERIS

Propagandinis, terlioniškos išvaizdos lapelis Gimtasis Kraštas savo išvaizda simbolizuoja savo purvinus siekius. Tendencija yra aiški. Išsijoti išsivijos masėje tokius, kuriems kiekvienas lietuviško gamto-

tume įrengimus plokščioms formoms išmatricuoti atlikti...

-- Ne, planas sudėtingesnis. Iškapoję formas atspausime rotacine. Paskui puslapius atlanksysim ir į tuščias vietas plokščiaja išpausim naują tekstą...

Vokiečių jau būrys susirinkęs svarstė: įmanoma ar ne? Pagaliau masinistas nulemė:

-- Manau, kad išeis. Reikia pabandyti.

Po poros valandų, pradėjus išpausdinti plokščiuoju presu, jis gal ir pasigailėjo bandymą pradėjęs. Tas jų presas buvo senas, popieriaus lakštus į jį reikėjo leisti rankomis, o atlankstyti puslapius šiaurės per sulenkimus, kliuvo, mašiną reikėjo nuolat stabdinti. Man gi graužė tai, kad išpaudos skyrėsi nuo likusio teksto šriftų riebumu, kiekvienas akylesnis skaitytojas galėjo lengvai pastebėti dvigubą spausdinimą -- ar neatpažins to cenzorius.

Bet ir jis atspaudė, ir cenzorius neatpažino. Tik vėlią popietę, mantant stovyklos gyventojus besinešiojančius nemažą rūpesčių suklastotą laidą, nebuvo nuotainkos didžiulės: va, laimimai apgavom, kad jie žinotų paslaptį... Greičiau slopino prisiminimas, kad fatališkoji lietuvių spaudos globėja, tik spalvą teikianti cenzūra, gal dar ilgai spoksos kartais ir labai žvairiu žvilgsniu.

vaizdžio vaizdelis sukelia karčią nostalgiją. Tokiems pilk apie "džiaugsmus ir linksmybes", lydinčius pavergtos Lietuvos lietuvių! Sugauk asmenis, kurie skeptiškai arba sarkastiškai stebi Reimerinio (pagal Pogrindį) krašto veiklą; stverkis tada už sovietinės gamybos smalos, ir terliok tokiems durų "klemkas"! Uždarbis ne sunkus ir gerai apmokamas.

Tokia yra Reimerinio krašto "ideologija".

Ir gerai kad tik tai tokia! Gal netrukus ateis laikai, kada Reimerinis kraštas pradės "buržuazinės išsivijos" veikėjams siuntinėti amsterdaminio pobūdžio laiškelius, kuriuos dabar palestiniečiai siuntinėja žydų veikėjams. Gavai laiską, atplėšei voką, įtaisas sprogo ir... nebėra "buržuazinio veikėjo"!

Mes suprantame, kad poetas Vacys Reimeris kuris redaguoja lapuką, nori gerai gyventi. Jis nori pasilepinti gyvenimu bent taip, kaip tuo lepinasi laimingesnieji už jį, i sovietinius rublinius milijonierius prasimušę.

Tai natūralus kiekvieno karjeristo siekis. Bet redaguoti poetui politiškai - bulvarinių geltonlapių nėra este-tiška; nėra tai gero skonio profesija; nėra tai įnašas į savo kūrybinę biografiją. Palikime tai bimoms, jokuokoms, paleokiams, manišiams... Dabar Vacys Reimeris lankosi Amerikoje. Į vieną ausį jam kužda "informacijos" Edmundas Juška. Į kitą ausį "gieda" Vilnis ir Laisvė. Bet... pagal jo eiles: "žmogus yra protingas padaras". Rašto žmogus, turi būti skeptikas, atsargus sprendimais, išvalgus žvilgsniais.

Dabar Vacys Reimeris lankosi Amerikoje ir primename jam jo eilėraščio nuotrupą:

Sutvėręs luomus ir kastas,
Rodo granitę mąstąs,
Žmogus protingas padaras.

Ir tikime -- ir aš, ir tu --
nevystančiu žmogaus protu:
Žmogus protingas padaras!

Ar pats Vacys Reimeris "protingas padaras"? Bet... juk jis rašosi propagandinio geltonlapio "vyr. redaktoriui"?

Žmogus, kuriam
dykai ir atkakliai
siūnčia Reimerinį
Gimtąjį kraštą.

J. TRUŠKAUSKAS GAVO
LAISKĄ IŠ VALSTYBES
DEPARTAMENTO

Juozas Truškauskas veikia The Writers Club of Trojan. Šis klubas išrinko J. Truškauską savo pirminku. Prezidentui vykstant į Sovietinę Rusiją J. Truškauskas iniciatyva klubas pasiuntė Prezidentui laiską, prašant užtarti pavergtas tautas. Dabar Valstybės Departamentas atsakė į klubo laiską. Departamentas patikina, kad Pabaltijo tautos ir Simas Kudirka priklauso Prezidento dėmesiai.

Skaitykit ir platinkit
DIRVĄ

Grandinėlės pasirodyme New Yorke lapkričio 4 d. dalyvaus daug aukštų amerikiečių svečių, jų tarpe New Yorko miesto tarybos prezidentas, buvęs N.Y. policijos komisijonierius Sanford Garelick. Nuotraukoje Laisvės Žiburio radijo programos direktorius R. Kezys, Garelick įstaigoje miesto rotušėje, įteikia jam bilietus į koncertą.

NEW YORKAS JAU GODUS MATYTI GRANDINĖLĘ

New Yorko lietuviškasis sekmadienių radijas "Laisvės Žiburys" sutapo su Clevelando šokių ansambliu Grandinėle tokiu glaudumu, tartum būtų giminės. Taigi, vienas kito ir neužmiršta.

O kai neužmiršta, tai turi turėti progą pasidžiaugti ir visa lietuviškoji visuomenė New Yorko, New Jersey ir Connecticut valstijose esanti. Tokia smagi progą žada būti lapkričio 4 d., šeštadienį, 6 val. p. p.

Grandinėle duos spektaklį visai nauja programa, turėjusią šaunų įvertinimą net Europoje, kurioje šią vasarą Grandinėle keliavo nuo Londono iki Romos, daug kur grojo, šoko, vis buvo giriama, kad ir be laipsnių bet, vis labai gerai ir įvertinama. Tad jau ir dabar Grandinėlės būsimoji viešnagė New Yorke aidi oro bangomis, pamažu darosi įtampa: bilietai į spektaklį jau siūlomi ir ieškomi, kai šiuo kartu vietos bus numeruotos ir jų pasirink-

timas išsprendžia ne salę prieš spektaklį, o bilietą išsigyjant. Ir visi yra įspėjami būti punctualiais.

Spektakliui yra parinkta naujai pastatytoji mokykloje moderni teatralinė salė, talpinanti per 1000 žiūrovų. Tai yra: BISHOP REILLY HIGH SCHOOL, Francis Lewis Blvd. & Long Island Expressway, Queens, N. Y.

Bilietų kainos: 4, 5, 6 doleriai, užsakomi ir gaunami adresu Lithuanian Radio Club, 62-15 69th Place, Middle Village, N. Y. 11379, ar tel.: (212) 894-1288.

Pakartoju ir pabrėžiu -- spektaklis prasidės 6 val. p. p. punctualiai.

Po spektaklio -- 9 val. vakare -- yra numatyta linksmavakaris su visais ansamblio dalyviais Atsimainymo parapijos salėje, Mespeth.

Visi yra kviečiami į spektaklį ir linksmavakarį. Tai pranešu visiems Dirvos skaitytojams L. Ž. Klubo V-bos vardu.

A. Diržys

DETROITO LIETUVIŲ ŽINIOS

RUSIFIKACIJA
OKUPOUOTOJE
LIETUVOJE

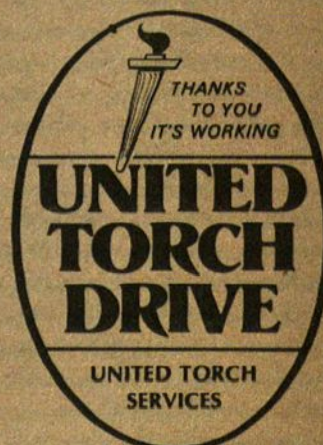
Tai labai opus ir skaudus reikalas šių dienų mūsų brangioje Tėvynėje, okupuotoje Lietuvoje. Vis daugiau ir dažniau girdime ir skaitome apie rusinimą Lietuvos. Mažoji Lietuva vokiečių okupuota išsilaikė kelis šimtmečius ir dar davė lietuvių tautai žymių žmonių, kaip Donelaitis. Rusams dabar okupavus Mažąją Lietuvą, joje per vos kelerius metus ne tik kad neliko lietuvių, bet neliko nei jokio ženklo, kad čia yra Lietuva, lietuvių žemė. Todėl mus labai gaudina okupantų rusų dabartinė vykdoma okupuotoje Lietuvoje rusinimo politika, nes vykdoma plačiu ir greitu tempu ir visokiomis ir žiauriomis priemonėmis: rusų batų mindomos lietuviškos rūtos nežaliuos.

Šis labai opus klausimas rūpi visiems ir visur esantiems lietuviams. Lietuvių Tautinės Sąjungos Detroito skyriaus valdyba pakvietė tos srities tyrinėtoją ir gerą žinovą Bronių Kviklį paskaitą paskaitą tema: "Rusifikacija okupuotoje Lietuvoje".

Bronius Kviklys yra dipl. ekonomistas ir teisininkas, žinomas žurnalistas, buvęs ne vieną laikraščio bei žurnalo redaktorius ir bendradarbis daugelio laikraščių Lietuvoje ir išsivijoje. Jis yra autorius didelio ir labai vertingo keturių tomų veikalų "Mūsų Lietuva" ir vienas iš dienraščio Draugas redaktorių. Savo ilgą ir kropsčių darbą turi sudaręs įdomius ir vertingus rinkinius iš spaudos draudimo laikų, iš rusų carų okupacijos ir rusų komunistų okupacijos Lietuvoje, iš 1863 m. sukilimo. Šalia paskaitos jis atveža ir savo rinkinių parodą, kurioje galėsime pamatyti Aušrą, Varpą, Tėvynės Sargą, okupacinių pinigų, ženklų ir kitos įvairios medžiagos.

Bronio Kviklio paskaita ir paroda "Rusifikacija okupuotoje Lietuvoje" įvyks š. m. spalio 29 d., sekmadienį, Lietuvių Namuose. Paroda bus atidaryta nuo 12 val. ligi 3 val. po pietų. Paskaita -- 12 val. min.

Rengėjai kviečia visus lietuvių ir lietuves atvykti pasiklausyti šiuo laiku labai aktualios Br. Kviklio paskaitos ir pažiūrėti jo rinkinių parodos.

• Dr. Vytenis Vasyliūnas, dažnai akompanavęs savo tėvui smuikininkui Izidorui Vasyliūnui, pradėjo dirbti Los Alamos mokslinėje laboratorijoje ir vėliau Berkeley universitete Kalifornijoje.

MACHINIST

First Class Only
Job Shop Experience

MCM

1432 E. 47TH STREET
CLEVELAND, OHIO
216-881-1280

(78-82)

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

MAŽEIK & EVANS

6845 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

TRY S MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS

Mašinoms vieta

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS

LAI DOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel TO 3-2108-9

TRY S MODERNIOS KOPLYČIOS

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

• JAV LB Tarybos sesija įvyks š. m. spalio mėn. 28-29 dienomis Cheraton Inn — Hopkins, 5300 Riverside Drive, Cleveland Hopkins International Airport, Cleveland, Ohio 44135, telef. 216-267-1500 (viešbutis yra prie pat Hopkins aerodromo ir netoli Interstate 71).

PIRMĄ KARTĄ CLEVELANDE

"AUSROS" mergaičių kvartetas iš Windsor atvyksta į Clevelandą ir čia pirmą kartą pasirodys lapkričio 11 d. Akademikų skaučių ir skautų metinės šventės proga ruošiamame parengime.

• Z. Dučmanui, Lithuanian Village bendrovės vicepirmininkui, praeitą savaitę buvo padaryta nugaros operacija ir dabar jis sveiksta Lake County Memorial ligoninėje dr. D. Degeio priežiūroje.

• Nora ir Vytautas Braziuliai, gyv. Clevelande, praeitą savaitę atšventė 40 metų vedybinio gyvenimo sukaktį.

CLEVELANDO PARENGIMŲ KALENDORIUS

SPALIO 29 D. 12 val. šv. Jurgio parapijos salėje Clevelando Šauliai demonstruos filmą apie širdies ligas.

LAPKRIČIO 4 D. LVS Ramovė ir Lietuvių Bendruomenė rengia Kariuomenės šventės minėjimą — koncertą.

LAPKRIČIO 5 D. Dr. K. Keblio paskaita apie Lietuvos prozą. Rengia Ateities Klubas.

LAPKRIČIO 11 D. Akademikų skautų ir skaučių metinės šventės.

LAPKRIČIO 12 D. Šv. Kazimiero lituanistinei mokyklai pėremti pietūs.

LAPKRIČIO 18 D. Lietuvių Diena. Rengia LB Clevelando apylinkės valdyba.

LAPKRIČIO 25 ir 26 D. Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto metinis suvažiavimas. Posėdžiai įvyks Hollenden House viešbučio patalpose.

GRUODŽIO 3 D. Clevelando miesto viešųjų įmonių departamento direktoriaus Raimundo Kuduko pagerbimas.

GRUODŽIO 3 D. Rodomi du filmai: "Į septintąjį dešimtmetį" ir "Dvylika didžiųjų". Rengia Ateities Klubas.

GRUODŽIO 9 D. Koncertas Naujos parapijos salėje, Rengia Saleziečiams remti komitetas.

• Apdraudos reikalais geriausių patarnavimus gausite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

JAV LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS ŠEŠTOSIOS T-BOS KETVIRTOSIOS SESIJOS

1972 SPALIO 28-29 CLEVELANDE
(Sheraton Inn-Hopkins, 5300 Riverside Drive,
Cleveland, Ohio 44135)
telefonas 216-267-1500

DARBOTVARKĖ

ŠEŠTADIENIS, 1972 SPALIO 28

9:00-10:00 Registracija.

Pirmas posėdis, 10:00 val. ryto — 12:30 val. po pietų.

10:00-10:15 1. Atidarymas:

- Invokacija — kun. Juozas Vaišnys, SJ
- LB Ohio apygardos pirmininko Kazio Žiedonio žodis
- Tarybos Prezidiumo pirmininko Vytauto Kamanto žodis
- Svečių pristatymas
- Darbotvarkės priėmimas.

10:15-10:30 2. JAV LB Centro Valdybos Vytauto Volerto žodis.

10:30-11:00 3. Priešmokyklinis lituanistinis auklėjimas — JAV LB švietimo Tarybos narė Domicelė Petrutytė.

11:00-11:30 4. Parama Lituanistiniam švietimui iš "Ethnic Heritage" įstatymo — JAV LB ŠT narys kun. Kazimieras Pugevičius.

11:30-12:00 5. Jaunimo skaitiniai — JAV LB ŠT narys kun. Juozas Vaišnys, SJ.

12:00-12:30 6. Švietimo Tarybos leidiniai — JAV LB ŠT narys Leonas Raslavičius.

12:30- 2:00 Pietų pertrauka.

Antras posėdis, 2:00 val. po pietų — 6:00 val. vakaro

2:00- 2:30 7. Lituanistinio švietimo finansai — JAV LB švietimo Tarybos vicepirmininkas ir išdinininkas Stasys Rudys.

2:30- 3:00 8. Bendrinės lituanistinio švietimo problemos — JAV LB švietimo Tarybos pirmininkas Jonas Kavaliūnas.

3:00- 6:00 9. Diskusijos ir nutarimai lituanistinio švietimo reikalais.

6:00- 8:00 Vakariinės pertrauka. — Bendra vakariinė LB Tarybos nariams ir svečiams. Vakariinės metu ypatingo svečio trumpas žodis.

Trečias posėdis, 8:00 val. vakaro — 10:00 val. vakaro

8:00-10:00 10. JAV LB Tarybos rinkimų klausimai:

- JAV LB Tarybos Rinkimų Nuostatų svarstymas ir priėmimas
- JAV LB VIIIšios Tarybos narių skaičiaus nustatymas
- JAV LB Centro Valdybos pranešimas ateinačių rinkimų reikalu.

SEKMADIENIS, 1972 SPALIO 29

9:00 Privachios šv. Mišios Tarybos nariams ir svečiams viešbutyje — atnašauja kun. Jonas Borevičius, SJ.

Ketvirtas posėdis, 10:00 val. ryto — 2:00 val. po pietų

10:00-11:00 11. JAV LB kultūriniai darbai dabar ir ateityje:

- JAV LB Kultūros Fondo pirmininkas Anatolijus Kairys
- JAV LB Centro Valdybos vicepirm. Aleksas Vaškelis
- Diskusijos.

11:00-11:15 12. PLB Valdybos Pirmininko Stasio Barzduko žodis.

11:15-12:00 13. PLB Seimo atstovų rinkimo tvarkos nustatymas.

12:00-12:15 14. JAV LB Kontrolės Komisijos pranešimas — pirm. Eligijus Sužiedėlis.

12:15- 1:00 15. Įvairūs einamieji reikalai:

- JAV LB Centro Valdybos narių pranešimai-informacijos
- JAV LB Tarybos Prezidiumo informacijos.

1:00- 1:50 16. Kiti nauji Tarybos narių siūlymai, klausimai, nutarimai:

- JAV Prezidento rinkimų klausimu — Valerijonas Balčiūnas
- Kiti.

1:50- 2:00 17. Uždarymas.

LITHUANIAN DEMOCRATIC CLUB

JOHN T. DERIGHTER, President

ENDORSE

COUNTY COMMISSIONERS

CORRIGAN & POKORNY

C. Carl, Chmn., 18103 Norwell Ave.

Frank R. Pokorny

Hugh A. Corrigan

• Hugh A. Corrigan ir Frank R. Pokorny, Cuyahoga apskrities komisijonieriai siekia perrinkimo de-

mokratų sąrašą.

Per paskutiniuosius keturius metus jie įrodė, kad tinkamai atliko jiems pavestą darbą, įgyvendinami keletą projektų, kaip teisingumo centro išvystymą, automatinį rinkimo mašinų parūpinimą rinkiminėms būstinėms, apskrities ir miesto kanalizacijos administracijos suorganizavimą, Clevelando uosto išvystimą, kad Clevelando pramonei būtų daugiau darbų ir kt.

Rinkimuose jie dalyvauja su pozityvia programa apskrities gyventojų naudai, tad turėtų būti perrinkti lapkričio 7 d. (pr)

DIRVAI AUKOJO

Atnaujinami prenumeratų ir kitomis progomis aukojo šie Dirvos skaitytojai:

M. Gilvydis, Farmington	2,00
B. Garlauskas, Cleveland ..	5,00
K. Nausėdas, Venezuela ..	10,00
J. Januševičius, London	11,00
Akademinis Skautų Sąjūdis	
Worcester	15,00
II PLJK Finansų K-ja	
New York	100,00
L. Barmus, Chicago	3,00
A. Ruigys, Los Angeles ...	2,00
J. Kleinaitis, Mendota	2,00
A. Makarskas, W. Germany	2,00
V. Leskaitienė, Santa Barbara	7,00
M. Premeneckas, Westlake	2,00
J. Misevičius, Baltimore...	2,00
A. Ščiuka, Rochester	3,00
J. Trojanas, Maspeth	7,00
Liet. K-tas gub. R. B. Ogilvie, Chicago	25,00
J. Merkys, Hartford	1,00
J. Kizevičius, Cleveland ..	2,00
E. Antanaitis, Hamilton ...	2,00
G. Petersonas, Dearborn ..	2,00
S. Vaičius, Chicago	1,00
A. Dziakonas, Rochester ..	2,00
G. Žukauskas, Chicago	2,00
J. Stoškus, New Port Richey	2,00
R. Kašuba, Lyndhurst	10,00
S. Malinauskas, Detroit	2,00
J. Telksnys, Great Neck ...	2,00
J. Puikūnas, Los Angeles ...	2,00
A. Gaidelis, New Quinea ..	5,00
P. Beleckas, Longuenil	2,00
J. Kasčiukas, Chicago	2,00
G. Lorenz, Chicago	3,00
V. Česnavičius, Brooklyn ...	2,00
A. Andriušis, Dorchester ...	2,00
B. Usas, Chicago	5,00
E. Orantas, Windsor	7,00
M. Boguta, Detroit	2,00
E. Rasytinis, Detroit	10,00

Visiems už auką dėkojame.

• Perkant ar parduodant namus, prašome kreiptis pas Čipkus Realty, 31601 Vine St., Willowick, Ohio 44094. Tel. 943-0910.

• Gyvybės, sveikatos ir pensijų draudimo, o taip pat akcijų — investavimo (mutual funds) reikalais kreipkitės į V. Giedraitį, tel. 944-6835.

JAU GALIT ATSIKVIESTI SVO GIMINĖS IR DRAUGUS IŠ LIETUVOS Į AMERIKĄ

APMOKAMAS PATARNAVIMAS: Atkvieskit savo gimines jus aplankyti! Greitas mūsų teletype susisiektis su Maskva suteiks jums žinias apie kelionės paruošimą. Atsilankykite arba skambinkite mūsų įstaigai gavimui pilnų smulkmenų!

GROGER TRAVEL BUREAU

152 THE OLD ARCADE TELEF. 621-6036
CLEVELAND, OHIO 44114

SUPERIOR SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

MOKA AUKŠTAS PALŪKANAS UŽ PADĖTUS
INDĖLIUS.

Už paprastus indėlius moka **5%**

Visiems indėliams valdžios apdrauda pakelta iki \$20.000.00.

Teiraukitės bet kuriame SUPERIOR SAVINGS skyriuje dėl taupymo sąlygų ir Jums bus paaiškinta, kokį taupymo būdą pasirinkti, kad gavus didžiausias palūkanas.

SUPERIOR SAVINGS skyriai:

798 EAST 185th STREET
Telephone 481-8552

6712 SUPERIOR AVENUE
Telephone 431-2497

13515 EUCLID AVENUE
At Superior — (Near Rapid)
Telephone 681-8100

DELLA E. JAKUBS & SON LAIDOJIMO ĮSTAIGA

936 East 185th St. Cleveland, Ohio
Tel. 531-7770

LAIDOTUVIŲ KOPLYČIA YRA ELEGANTIŠKAI ĮRENGTA, GERAI VĖŠINAMA IR YRA DIDELĖ AIKŠTĖ PASISTATYTI AUTOMOBILIAMS.

Della E. Jakubs ir sūnus William yra licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai. Nelaimės valandoje suteikia rimtą ir simpatinę patarnavimą.

ARC WELDERS— Maintenance Electrician

All position ARC WELDERS to fabricate concrete mixer components for a new operation being set up in Indianapolis. Hourly rates with full line of benefits plans. Testing and interviewing Monday thru Friday.

At Challenge-Cook Bros. Inc.

4717 Massachusetts Ave Indianapolis, Ind.
Vogel Construction Location Phone 317-547-3572

Equal Opportunity Employer

(80-86)

CLEVELAND OPERA ASSN.
S. HURON Present

FIRST TIME
IN AMERICA!

RAJKO

HUNGARIAN GYPSY ORCHESTRA,
DANCERS AND SINGERS

Music Hall, Sat., Nov. 4

MATINEE, 3:00 P.M.

EVENING—8:30 P.M.

TICKETS 5.50, 4.50, 2.50
TICKETS 6.50, 5.50, 3.50

AT BURROWS, 419 EUCLID AVE. and thru all
BURROWS STORES

Mail orders enclose self-addressed, stamped envelope.

Pirmą kartą Amerikoje ir Clevelande Rajko vengrų šigonų orkestras, šokėjai ir dainininkai pasirodys šeštadienį, lapkričio 4 d. 3 val. p.p. ir 8:30 v.v. Music Hall spalvingoje programoje. Dalyvauja 35 artistai. Bilietai jau parduodami Burrows krautuvėje, 419 Euclid Ave.

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

LIETUVIS INŽINIERIUS PASIPRAŠĖ POLITINĖS GLOBOS

Italijoje iš sovietų misijos pabėgo ir pasiprašė italų politinės globos elektronikos inžinierius Lionginas Morkūnas, 55 metų amžiaus.

Šiuo metu jis yra prie Triesto esančio pabėgėlių iš už geležinės uždangos stovykloje, kur paprastai bėgliai yra apklausinėjami ir jiems parūpinami dokumentai apsigyventi.

STASYS MICHELSONAS GYVAS

Pasitikėdami kitų laikraščių informacija, Dirvoje Nr. 78 paskelbėme, kad mirė buv. Keleivio redaktorius Stasys Michelsonas.

Dabar iš Keleivio sužinojome, kad S. Michelsonas tebėra gyvas ir sveikas ir gruodžio 1 d. jam sukaks 91 metai amžiaus.

Iš savo pusės jam linkime sulaukti šimtą metų.

• Tėv. Kazimieras Žvirblis, O.P., liepos 16 d. paralyžiaus ištiktas, gydomi specialios priežiūros namuose. Adresas: Rev. Casimir Žvirblis, O.P., — The Randolph Hills Nursing Home, 4011 Randolph Road, Wheaton, Md. 20902, Telefonas: 938-2500.

• Pulk. R. Liormanas, gyv. Rochesterio, kuriame rugsėjo 9 d. sukako 80 metų amžiaus, gavo daug sveikinimų, tarp jų ir Lietuvos atstovo Washingtono J. Kajecko, kuriame jis prisimena iš savo kelionių Klaipėdon su svetimšaliais žurnalistais, kai buvo susitikęs su suktuviniu.

• J. Pupinskas su šeima iš Rochesterio persikėlė gyventi į Floridą. Ta proga ALT S-gos Rochesterio sky-

riaus pirm. Aloyzas Joncys, savo namuose suruošė atsišveikinimą, sukviesdamas skyriaus narius. J. Pupininkas buvo ilgametis skyriaus narys. Ta pačia proga ateitininkai suruošė išleistuves Onai Pupininkienei p.p. Litvinų namuose.

• Dr. Elena Armanienė grįžo iš Turkijos, kur ji lankėsi ir turėjo pasimatymus su Pranu ir Algiu Brazinskais. Dalyvavo spalio 12 dieną įvykusiame jų teisme, kuris ir vėl buvo atidėtas sekančiai sesijai lapkričio 27 dieną.

Brazinskių prašymu ji surado vertėją lietuvių, bet teismas atmetė jų prašymą, motyvuojant, kad jie pakankamai moka susikalbėti rusiškai.

• BALFo centro patalpose Brooklyn, N. Y. spalio 17 d. įvyko BALFo centro valdybos paskutinis posėdis baigiant kadenciją. Dalyvavo visi valdybos nariai, išskyrus dr. Domą Jasaitį, kuris po operacijos sveikatą taiso namie.

Posėdyje svarstyti artėjančio seimo reikalai, paskirta eilė pašalpų ir kiti organizaciniai klausimai. BALFo reikalų vedėjas dail. J. Bagdonas pranešė, kad lankėsi BALFo direktorius p. Baliūnas iš Chicago.

CHICAGO

NEOLITHUANŲ DĖMESIUI

Korp! Neo-Lithuania Chicago padalinio metinė suėiga įvyks 1972 m. lapkričio 5 d., 3 val. p. p. Lietuvių Tautiniuose Namuose, 6422 So. Kedzie Ave.

Sueigoje bus patiekta metinė valdybos darbų apyskaita, junjorai pristatyti kėlimui į senjorų, aptarta korporacijos 50 metų minė-

PARAMA DIRVAI

Atsiliepdami į prašymą, savo auka Dirvą parėmė šie skaitytojai:

J. Kancevičius, Lawrence 20,00
S. Thomas, Miami Beach 100,00
J. Žvirblis, Grand Rapids 10,00
J. Kybartas, Brooklyn 2,00
S. Matas, Independence .. 10,00
P. Budinikas, Cicero 10,00
A. Sumakaris, Cleveland 5,00
A. Macys, Downers Grove 5,00
K. Ramonas, Chicago 10,00
P. Povilaitis, Great Neck 10,00
M. Bačiūnienė, Chicago 100,00
A. Tamulis, Cleveland ... 10,00
J. Krištolaitis, Cleveland 10,00
V. Kasniūnas, Chicago 5,00
A. Januška, Milton 2,00
V. Karalius, Baltimore ... 5,00
D. Liepienė, Cicero 5,00
V. Miezėlis, Phoenix 5,00
B. Kasakaitis, Chicago 10,00
E. Mazys, Stanton 5,00
A. Baltrukėnas, Akron 10,00
P. Švarcas, Mascoutah ... 10,00
J. Švelnys, Danielson 2,00
H. Brazaitis, Willoughby .. 10,00
V. Gruzdys, Euclid 10,00
J. Briedis, Detroit 5,00
V. Abraitis, Fords 10,00
P. Molis, Shrewsbury 10,00
J. Ramanauskas, Elizabeth 4,00
H. Bagdonienė, Chicago ... 10,00
J. Kučingis, Los Angeles .. 10,00
S. Douvan, Cleveland 5,00
K. Baly, Dearborn Hgts. 5,00
V. Bacevičius, Cleveland .. 4,00
A. Martus, Cleveland 10,00
J. Kuncaitis, Cleveland ... 10,00
J. Juodis, Woodhaven 5,00
K. Paurienis, Cleveland ... 10,00
B. Motušis, Cicero 3,00
F. Mickevičius, Solon 3,00
D. Kregždė, Cincinnati 2,00
A. Mikolūnas, Cleveland 10,00
X.Y. Cleveland 10,00
B. Garlauskas, Euclid 5,00
V. Račkauskas, Cicero 10,00
P. Mitalas, South Euclid .. 15,00

Visiems aukotojams Dirva nuoširdžiai dėkoja.

jimas ir renkama nauja valdyba.

Visi korporantai kviečiami sueigoje dalyvauti

• L.S.T. Korp! Neo-Lithuania šiais, Jaunimo Metais, lapkričio 11 d. švenčia 50 metų veiklos sukaktį. Ta proga Chicago neolithuanai rengia minėjimą. Lapkričio 11 d., 7:30 val. vak. bus metinė šventė, junjorų pakėlimas ir banketas, lapkričio 12 d. (sekmadienį), 10 val. ryto Tėvų Jėzuitų koplyčioje pamaldos. Po pamaldų vainiko padėjimas prie Laisvės Kovų Paminklo. Vėliau kapinėse mirusiųjų lankymas. Gi 3 val. p. p. minėjimas-akademija. Pora paskaitų, sveikinimai ir meninė dalis, kurią atliks jaunos Korporacijos jėgos. Minėjimas bus Lietuvių Tautinių namų salėje, 6422 So. Kedzie Ave. Minėjime kviečiami dalyvauti draugiškos korporacijos bei lietuviška visuomenė.

• Inž. Ksaveras Kaunas, tarnavęs Chicago susisiekimo įstaigoje, spalio 10 d. su grupe matininkų ir inžinierių tirdamas pavojingą geležinkelio posūkį prie Evanstono, buvo greitojo traukinio užmuštas.

FLORIDOS PAJŪRIAIS ATEINA RUDUO Juno Beach, Florida

Žiemą Florida tinka tik turtuoliams. Norį aplankyti ir pailsėti Floridoje, atvažiuokite rudenį arba vėlyvą pavasarį. Kainos Floridoje tos pačios iki gruodžio 1 d. kaip vidurvasarį.

Kodėl nepasinaudoti?

V. ir A. Tomkų vasarvietė Sapphire Sea, 700 Ocean Drive Juno Beach, North Palm Beach, Fla. 33408. Tel. (305) 844-3388.

WANTED EXPERIENCED BOAT MECHANIC—WITH TOOLS SHIP'S CARPENTER—WITH TOOLS Must be experienced Apply in person See KEN DAHLKA DETROIT BOAT BASIN INC. 9666 E. JEFFERSON DETROIT, MICH. (78-84)

7 DIENOS ČIKAGOJE

VLADAS BŪTĖNAS

• MŪSŲ SPAUDOJE buvo trumpų užuominų apie naujo Operos kolektyvo būsimuosius operos spektaklius Chicagoje. Kas tą naują operos kolektyvą, visai neturintį jokios giminytės su Chicago Lietuvos Opera, sudaro, paaiškės netolimoje ateityje. Bet faktas, kad naujasis Operos kolektyvas ruošiasi lietuvių kalba pastatyti Puccini operą "La Bohema". Iš neoficialių šaltinių teko sužinoti, kad "La Bohemos" repeticijos vyksta Lyric operos rūmuose Chicago vidurmiestyje, kad į chorą daugumoj įjungti Chicago Lyric operos choro nariai — amerikiečiai. Kad jie geriau lietuviškai ištartų žodžius, išleistas net specialus fonetinis raktas. Esą, naujasis Operos kolektyvas, kuriame yra ir lietuvių solistų, turi stambų mecenatą vieno Amerikos lietuvių asmenyje. Plačiau apie tai spaudos atstovus žadama painformuoti specialioje spaudos konferencijoje, kuri numatyta šio mėnesio pabaigoje. Šis faktas įdomus tuo, kad Chicago Lietuvos Operai atsiranda konkurentai. Kiek toji konkurencija bus prasminga, parodys ateitis. Chicago Lietuvos Opera jau turi savo ryškų bei gerai žinomą vardą. Yra gandų, kad su naujosios Operos kolektyvu ryšius palaikanti ir į tarptautinius vandens plačiai išplaukusi Metropolitan operos solistė Lilija Šukytė.

• SU GRAZIU pasisiekimu Chicagoje praėjus rašyt. Vyt. Alanto 70 m. amžiaus sukties minėjimui, kur ypač sužibėjo mūsų rinktiniai aktoriai, suvaidinę "Buhalterijos klaidos" fragmentus, vis dažniau kyla balsai, prašantys, kad toji pati aktorių grupė duotų pilną "Buhalterijos klaidos" spektaklį. Esą žmonės pasiilgę gyvenimiškų linksmų komedijų, parašytų gabių dramaturgų, kur išvengta abstraktizmo ar per didelio simbolizmo, o į meninę formą įvilktą pilkoji gyvenimo realybė. Tokią komediją kaip tik ir atstovauja nepasenstanti Vyt. Alanto "Buhalterijos klaida". Juoba, kai į sceną išveda rinktiniai aktoriai, puikiai suprantantieji aktorius atsakomybę menui. Kai maždaug pusė komedijos fragmentų jau buvo paruošta scenai, atrodo, nesunku ją būtų atbaigti iki galo. O publika yra uždegta ir jos laukia. Ar šiuo atveju negalėtų administracinės atsakomybės imtis Lietuvių žurnalistų Sąjungos cv? Juk jų iniciatyva, subūrus puikius aktorius, sceną išvydo šio įdomaus veikalo fragmentai. Regis, santykiai tarp aktorių ir žurnalistų taip pat visuomet buvo geri. Pamatyti "Buhalterijos klaidą", chigagiškio aktorių kolektyvo pilnai išvestą į sceną, šalia kitų labai pageidauja pats veikalo autorius Vyt. Alantas, "Drugo" kultūrinio priedo red. K. Bradūnas ir eilė kitų.

• PASKUTINĮ vakarą kun. J. Kubilius praleido draugų būrelyje vaišingoje Gradinskų šeimoje. Čia buv. JAV LB cv pirm. J. Jasaitis

kino įvairios organizacijos bei šeimos. Spalio 11 d., trečiadienį, kun. J. Kubiliaus draugai, vadovaujant Onai Gradinskienei, Jaunimo centro didžiojoje salėje suruošė jam viešas išleistuves, į kurias susirinko apie 300 įvairių įsitikinimų bei amžiaus lietuvių. Vakarienes metu atsisveikinimo programą pravedė Marija Rudienė. Maldą sukalbėti buvo pakviestas ne kartu dalyvavęs vyskupas ar kuris iš kunigų, bet pasaulietis prof. B. Vitkus. Jautrią psalmę perskaitė skaut. Br. Variakojienė (berods, evangelikė), skaučių oktetas su gražiu pasisėkimu padainavo eilę lietuviškų dainų, o penkiametė Aušra Jasaitytė keilais jautriais žodžiais su kun. J. Kubiliu atsisveikino pačių jauniausių draugų vardu. Dar kalbėjo naujasis Jaunimo centro direktorius kun. G. Kijauskas, o paskutinis giliai išsivertę atsisveikinimo žodį pasakė pats kun. J. Kubilius. Jam baigus kalbėti, visi spontaniškai sustojo ir sugiedojo "Ilgiausių metų". Dideliame svečių būryje matėsi neseniai atbėgę iš okup. Lietuvos dr. Danutė ir Adv. Zigmas Butkai, o šalia kitų ir eilė tautinės srovės atstovų — dr. S. Biežis, T. Blins-trubas, buvęs Paryžiuje artimas kun. J. Kubiliaus bičiulis adv. J. Našliūnas ir kiti. Kun. J. Kubilius Chicagoje buvo labai populiaris ir visus jungianti asmenybė. Todėl jo netekimas didelis nuostolis. Mums neužteks tik kun. J. Kubiliaus pastatytų ir paliktų mūrų, mes ilgėsime ir jo paties. Apie kun. J. Kubiliaus veiklą galima daug kalbėti bei rašyti nieko neperdedant, nes jo veikla buvo labai šakota. Todėl gaila, kad išleistuvių vakarieneje kai kas buvo ir perdėta, pabrėžiant, kad jis pastatęs abu Jaunimo centro rūmus Chicago lietuviams. Tuo tarpu tiesa yra kitokia: senąjį Jaunimo centrą pastatė tuometinis provincijos kun. Br. Krištanavičius su lietuvių jėzuitų bei visuomenės parama. Tuo metu kun. J. Kubilius gyveno Montrealyje jo paties sukurtoje bei pastatytoje parapijoje. Į ją jis savo noru vėl sugrįžo, Chicago lietuviams pastatęs naują, modernų Jaunimo centro priestatą, o prieš tai ilgesnį laiką buvęs Jaunimo centro direktorium, kur išaugo jo plačios pažintys su įvairių pasaulėžiūrų lietuviomis.

• VIENA IŠ lietuviškų įstaigų, apie kurią daugiausia rašo amerikiečių spauda ir kurios vardą šviesesni amerikiečiai dažnai linkniuoja savo lūpose, yra Balzeko Lietuvių Kultūros Muziejus Chicagoje. Tai lietuvių istorijos bei veiklos lobius saugojanti įstaiga, kuri vis auga bei plečiasi. Neseniai atidarytas ir Lietuvos Nepriklausomybės kovų skyrius, kur saugojami Lietuvos savanorių-kūrėjų portretai, jų biografijos bei kitos anų dienų relikvijos. Taip pat sparčiai auga knygynas, mirusiųjų lietuvių kartotekos bei kiti skyriai. Šiomis dienomis Balzeko muziejuje repeticijas pradeda ir įvairių tautinių grupių chorai, kurių kiekvienas atstovaus savųjų tautų kultūrą. Šiems chorams vadovauti pakviesta seselė muzikė Anunciata Kraučūnaitė. Įdomu, kad Balzeko muziejus pamažu žengia jau ir į tarptautinę plotmę, nors pagrindė čia saugojamos tik lietuviškos vertybės. Apie tas vertybes teks kada pakalbėti atskirame straipsnyje, kur bus galima iškelti nemažą įdomių ir mažai kam žinomų faktų.

pasakė prasmingą kalbą pabrėždamas, "kada didžioji Lietuvių Bendruomenė lietuviybės ir jaunimo labai įvykdys tiek išipareigojimų, kiek jų jau įvykdė dvylikos lietuvių jėzuitų bendruomenė?" Kiek daug tiesos tuose žodžiuose. Savo laiku "Dirvoje" kun. K. Trimakas, pasitraukęs iš lietuvių jėzuitų tarpo, buvo atvėręs tam tikro kartėlio. Bet į šias išleistuves, kun. J. Kubiliaus asmeniškai paprašytas, atvyko, kaip kad pasirodo ir kituose Jaunimo centro parengimuose. Jų atsisveikinimas su buv. viršininku buvo nuoširdus bei draugiškas. Čia rašantysis pasigėsta kun. K. Trimako pamokslų lietuvių jėzuitų koplyčioje. Kai tai jam asmeniškai pabrėžiau, kun. K. Trimakas pastebėjo: "Jei mane tik kas kvieštų, mielai vėl laikyčiau mišias bei sakyčiau pamokslus lietuvių jėzuitų koplyčioje". Miela, kai tiek taikos, o ne pykčio, ženklių matosi mūsų lietuviškoje padangėje.

• SU GRAZIU pasisiekimu Chicagoje praėjus rašyt. Vyt. Alanto 70 m. amžiaus sukties minėjimui, kur ypač sužibėjo mūsų rinktiniai aktoriai, suvaidinę "Buhalterijos klaidos" fragmentus, vis dažniau kyla balsai, prašantys, kad toji pati aktorių grupė duotų pilną "Buhalterijos klaidos" spektaklį. Esą žmonės pasiilgę gyvenimiškų linksmų komedijų, parašytų gabių dramaturgų, kur išvengta abstraktizmo ar per didelio simbolizmo, o į meninę formą įvilktą pilkoji gyvenimo realybė. Tokią komediją kaip tik ir atstovauja nepasenstanti Vyt. Alanto "Buhalterijos klaida". Juoba, kai į sceną išveda rinktiniai aktoriai, puikiai suprantantieji aktorius atsakomybę menui. Kai maždaug pusė komedijos fragmentų jau buvo paruošta scenai, atrodo, nesunku ją būtų atbaigti iki galo. O publika yra uždegta ir jos laukia. Ar šiuo atveju negalėtų administracinės atsakomybės imtis Lietuvių žurnalistų Sąjungos cv? Juk jų iniciatyva, subūrus puikius aktorius, sceną išvydo šio įdomaus veikalo fragmentai. Regis, santykiai tarp aktorių ir žurnalistų taip pat visuomet buvo geri. Pamatyti "Buhalterijos klaidą", chigagiškio aktorių kolektyvo pilnai išvestą į sceną, šalia kitų labai pageidauja pats veikalo autorius Vyt. Alantas, "Drugo" kultūrinio priedo red. K. Bradūnas ir eilė kitų.

UNITED TORCH DRIVE
UNITED TORCH SERVICES

Seselė Anuciata Kraučūnaitė, kuri vadovaus įvairių tautų chorams Balzeko lietuvių kultūros muziejuje. J. Kasakaitis nuotr.

Brangiai sesutei mirus Lietuvoje, SOFIJĄ ŠEPUTIENĘ

ir jos šeimą giliai užjaučiame ir liūdime kartu

Juozas Leščinskas
Stasė ir Stasys
Š i m o l i ū n a i
Joana ir Jonas
š v o b o s

Šviesos atminties
A. A.

JUZEFAI ŽILEVIČIENEI

mirus, dukrą ALICIJĄ ir sūnų RAIMONDĄ bei kitus gimines nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime

A. Br. Dūdai
R. J. Jurkūnai
V. A. Mažeikai
G. J. Raibiai
E. P. Skirmantai